

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap az elméleti részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kü-
lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többszöri hirtet-
ésnél olcsóbb. Nyilvter
sora 25 kr. Bélyegűj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogat-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Czirfusz Ferenc

30 éves tanférfiú évfordulóján.

saknem csodálatos dolog, hogy oly országban, hol a nép nevelése épen virágzásnak indult; hol az iskola alig több mint egy évtized alatt nem remélt eredményt volt képes felmutatni: ott a tanfelügyelői intézmény, mely kizárólag a népiskolai tanügy fejlesztésére van hivatva, ép oly kevéssé szeretett, népszerű dolog, mint akár az adófelügyelői intézmény.

Nem vitatom, de úgy vagyok meggyőződve, hogy az intézmény ellenségeit részint a szokatlanság; részint ezen állásnak nem mindig megfelelni képes egyénekkel történt betöltése, de különösen azon körülmény szülte, hogy eddig bizonyos egyéneknek volt kizárólagos joguk az iskola felett őrködni; ők határozták meg az óramennyiséget, melyen tanítani kell; ők szabták ki, hogy mely tárgyak s mily terjedelemben taníttassanak; ők rendelkeztek a tanítói állomásokkal és tanítókkal, szóval: az iskolának kizárólagos urai ők voltak.

Az 1868. év ezen állapoton sokat változtatott. Jóllehet elismeri jogát, sőt kívánja, hogy azon osztály, mely a népoktatás ügyének azért így is sokat használt. — részt vegyen az iskolák ügyében mint külkormányzásában; de adott részint melléjük, részint föléjük egy oly hatóságot, mely az iskolában a nemzet érdekeit képviselje.

Nagy, igen nagy volt és részben még ma is nagy a tájékozatlanság a tanfelügyelők teendőire nézve. Kiki saját véleménye szerinti hatáskörrel felruházottnak tekintti. Némelyek mintatanítókat akartak bennök látni; mások azt várták tőlük, hogy iskolájuk fenntartási költségeit az állam kiadásába vigyék; ismét mások saját céljaik keresztül vitelére akarták őket felhasználni; voltak, kik a tanfelügyelő egyetlen tekintetével az iskolát teljesen átalakíthatni remélték, nem gondolván meg, hogy a tanfelügyelő is ember, s így csak emberi művet végezhet, s hogy az iskola is emberi mű, s mint ilyennek átalakítására idő kell, sok idő. Akadtak, kik a tanfelügyelőnek rótták fel az iskolák még mindig szemlélfelhető fogyatkozásait, s nem vették észre, hogy maga az iskola a régi, a tanító egy előző nemzedék tagja.

És én nagyobb szerencsének tartom a leírt állapotot annál, mint ha a tanfelügyelői intézmény és annak képviselői egyáltalán nem találak volna bírálókra; mert jóllehet a meggondolatlanul hozott ítélet rendesen igazságtalan, arról azonban mégis tanuskodik, hogy — bár futtában — foglalkoznak azon dologgal, melyről az ítéletet hozták. Pedig ha van egy ügy, mely megkívánja, megérdemli, hogy foglalkozzunk vele, az a népnevelés ügye. — Árthat a rossz ítélet, de gondolkodásra int; s amint az egyik gondolat helyet ad a másiknak, úgy lesz mindig egy kevés javítva a helytelenül hozott ítéleten, mely ekként lassan korekterebbé, és így, igazságosabbá válik.

Legnagyobb kárt tett az intézménynek, hogy az első tanfelügyelők kir. tanácsosi címmel nevezettek ki. — Tudjuk, hogy volt, van és lesz mindig sok ember, ki nagyságos ur szeretne lenni. Ezen nagyságos cím keresése sok embert tett tanfelügyelővé hivatalosan; nem azért hogy tanfelügyelő, hanem hogy kir. tanácsos legyen.

Egyszer csak kezdett tisztulni a láthatár. Sok kir. tanácsos adott helyet ugyanannyi tanfelügyelőnek. Így történt, hogy anyamegyénk tanfelügyelője is — ki különben a tanfelügyelők javából volt — az összeférhetlenségi törvény következtében országgyűlési képviselőnek maradt, tanfelügyelői állásáról lemondott.

Derék közoktatási ministerünk teljes tuda-

tában az e megyében a tanfelügyelőre váró nagy munkának, oly férfit nevezett ki ez állásra, kiből úgy a szakértelem mint a hazafiság a magyar iskola érdekeit megóvni, fejleszteni, biztosítani képes leend.

E férfi, kinek életrajzát most, 30 éves tanári és tanfelügyelői működése fordulóján veszik olvasóink:

Czirfusz Ferenc.

Ha tőle azt kérdené az olvasó, hogy hol születni nagyobb boldogság: a szegény ember nyoszolyáján-e vagy a gazdag selyem ágában? — bizonyára azt felelné, hogy ott, hol a szeretet, a józan szeretet és ésszerű nevelés befolyása alatt lesz a csecsemőből ifjú, hol a komoly munka, a hivatás vagy kötelesség legpontosabb betöltése érleli az ifjút férfivá.

Ő nem csak hiszi ezt, hanem meg van ez állításról győződve, mert maga is szegény szülőkötől 1827. május 31-én Lovász-Patonán, Veszprém megyében születvén, ugyanott élte át gyermekkorának szép s boldog napjait; a nevelés, a szeretet, a munka és kötelesség lelkiismeretes teljesítése szülte boldogság mindig hív barátja maradt, s így lett saját állításának szép példájává.

Édes atya csak a piciny Feri mulatozásain örülhetett, mert még első iskolázása előtt, — melyet Ugodon végezett — fosztá meg őt a halál gyermekeinek nevelésétől. Alig tudnám megmondani, mit értett meg jobban a kis fél árva: a szerető atya halála által őt ért vesztéséget-e vagy a gondos anya könnyeit, melyek gyakran redőket vonának az édes anyját ragaszkodással szerető, különben mindig oly derült arcú gyermek homlokára?

Alig hogy Pápát elhagyá, hol a gymn. első osztályait végezte. Sz. Fehérvárra jutott, s itt már csaknem teljesen saját gondjává lett a létért való küzdelem. Azonban nem fárasztá ki őt a tíz-tíz hónapon át tanulással és kenyérkeresettel töltött munka, sőt a tanév végeztével megtárlított fillérei is voltak, melyek segélyével a Dunántul minden zegét-zugát bejárta; hol úgy a szép vidék, mint a történelmi emlékekben annyi hely, mindig sok örömet szereztek élénk képzeletének. Két évvel később a neki annyira megtetszett Szombathelyen találjuk mint bölcsészethallgatót. Egyhangú, folytonos munka közt folyt le az itt töltött két év.

Nem saját hajlamát követve, hanem inkább a kényszerűségtől üzetve ment innen ismét Pápára, jogot hallgatni, s bár oly tanárok körében, mint Tarcy, Boecor sat kik további művelődésére nagy befolyással voltak, igen jól érezte magát; tudta, hogy nem azon pályának született, melyre őt nevelik.

Alig végezte a jogot, 1848-ban Menthőre, Bezerédyékhez hivatott meg nevelőnek. Csak ezen — reá nézve megtisztelő állás — szerzett neki nagyobb örömet, mint a mennyit az ifjú az egyegy tanév végeztével kezébe nyomott bizonyítványokkal igazolt haladásán érzett.

Szegény ifjú előtt ekkor még inkább zárva volt az út az egyetemre juthatni, mint ma. Neki ez kétszeresen nehéz vala. Ezért örült meg nagyon a ménfői állásnak, mely az anyagi gondok alul fölmentvén őt, saját tovább képezhetésére is elég időt helyeztet kilátásba, s ami reá nézve a legfőbb vala, oly térre került, hol — érezte hajlamával egyező munkakör nyílik meg számára, és ez — a tanítás nevelés — leend hivatása.

Egyik legfőbb vágya vala hogy édes anyját tehesse tűzhelyének őrévé. Azonban a halál, mely irigylé a jó anyától a szerető gyermeket, megfosztá őt e vágyának teljesülésétől.

1852-ben teljesen szabad és önálló cselekvési tért keresve, a bajai gymnasiumhoz a város tanácsa által tanárrá választatván, ez állást okt. elején foglalta el. — A Bezerédy család könyei és öröme kísérték őt Győrbe, s mielőtt végkép elvált volna tőlük, a becsületes jó öreg Bezerédy Mihály oly tanácsokkal látá el a derék nevelőt, melyek követésének úgy az ember,

mint a tanár, az igazgató és a tanfelügyelő, mindig jó hasznát vette.

Nehéz évek voltak a most következők, nem a tanárra, hanem a hazafira. A magyar az iskola által pusztítani akaró német kormány a legszigorúbb rendelettel követelte nem csak a német nyelvnek megtanulását, hanem fokozottan az egyes tantárgyaknak német nyelven leendő tanítását és tanulatását is. — A helytartótanács, csak azért erősíté meg a különben sem kifogásolható választást, mert Czirfusz Ferenc német hangzású neve biztosítékot látszott ígérni németesítő törekvéseinek. Azonban nem csak azért csalódott benne, mert német nyelvű tanításra nem birt kellő nyelvismerettel, hanem különösen, mert a Czirfusz név mögött magyar szív dobogott, s érezte, hogy hova vezetné a nemzetet, ha — mint ő szokta mondani — beadná a derekát e cél előmozdítására. Voltak is kellemetlenségei. De a lehető legjobban végzett munka megmenté őt ama ifjúságnak, mely a legbensőbb ragaszkodással csüngött rajta, s mely olyélvezettel hallgatta az erényt oly vonzó, a bünt oly visszataszítón érdekesen festeni tudó előadásait, hogy csak az óra végeztét jelző csengettyű vonta el az ifjúság szeméit az előadóról; nem azért, mert ennek örült, hanem mert a tanárt más órára szólította az. Édes emlék minden növendékére az ő tanítása.

Mint tanártárs és mint ember egyáltalán birta mindenki szeretetét, bizalmát, vagy tisztelét, miről elég bizonyosságot tesz, hogy Baja város polgársága, megismervén őt, a távol szülöttet, sietett bizottsági taggá választani a város közgyűlésébe, hol mindég egy vagy több szakbizottság tagja is volt.

1865-ben megnyílt az alkalom gymn. tanári vizsgálatot tehetni, őt azt július 2-án letette. Miután azonban jogi pályára nevelte őt az iskola, hogy e téren is működni jogosítva legyen, még ez év november havában ügyvédi szigorlatot is tett.

Ez időben még mostohán volt gondoskodva a tanárok díjazásáról, s a szorgalmas ember különösen az ügyvédi pályán boldogult. Gondolta, megkísérli, talán magába erőtetheti a porlekedési hajlamot: ügyvédi irodát nyitott. Rövid időn kinálkozott alkalom, mint ügyvédnek bizonyosságot tenni képességéről. — Több bűnös állt a rögtön-ítélő bíróság előtt, hol őt, mint védő ügyvédet találjuk. Bár súlyos volt a vád, és ilyen az ítélet, nem rajta múltott, hogy az szigorú ne legyen. A védbeszéd azt a hatást tette mindenkire, hogy bár a bűn elkövetéséről meg van győződve, mégis fölmentené a bűnöst ama sok, az ő javára felhozott lélektani okok alapján.

Azonban amennyire összeférhet a nevelő lelkiületével védbeszédet tartani, annyira terhes volt reá nézve a furfang minden útját, módját felhasználni arra, hogy mások kezéből az igazságot kicsavarja, s fájt neki, ha a magáéból azt igazságtalanul kiferdíteni akarták.

Választásra került a sor, s ő nem hallgatva az anyagi érdek csábító szavára, félretette egyik kezéből az ügyvédi tollat, hogy ujra, mindkét kézzel foghassa a pedagogiát. Tanárnak maradt.

Midőn 1870-ben a közoktatási minister Baján egy áll. tanítóképző intézet felállítását határozta el, Czirfusz Ferenc lett az, kire ezen intézet felállításának kivitele, szervezése, igazgatása bízott. Hogy mit teremtett ő Bajának ez intézetben, azt ismét ott méltányolták legjobban, honnan 6 évvel később Bács-Bodrogh megye tanfelügyelőjévé nevezteték ki, s így az általa létesített intézet főigazgatójává bízott meg.

Hogy mint tanfelügyelő mennyire tudta kötelességét teljesíteni, mutatja ismét a közoktatási minister bizalma, mely őt a tanfelügyelői intézmény újjászervezése óta mint első ajánlotta a felségnél leendő kitüntetésre, s érdemei elismerésül 1877-ben kir. tanácsosi címet nyert.

Azonban nem csak fenn tudják azt, hogy mit tesz Bács megye tanfelügyelője; tudja azt itthon is mindenki; tudja, aki észre akarja venni, hogy iskoláink, tanítóink, ezek javadalmazása,

képzettsége, jelentékenyen szaporodnak, emelkednek. Hogy a magyar nyelv elsajátítása érdekében mi történik, azt érezzük ugyan már is, azonban az e célért most végzett munka gyümölcse a jövő nemzedék öröme leendő.

Az évenként kiadatni szokott jelentések eléggé tanuskodnak számilag azon haladásról, mely megyénk emelkedését biztosítja. E jelentések is bizonyítják, hogy a tanfelügyelői intézmény, jó kezében — áldás. És Bácska nem haládatlan. Megtisztelésül ott találjuk tanfelügyelőnköt a megyegyűléseken mint bizottsági tagot, s több albizottságban mint tevékeny munkást, hol mindenütt, ahol csak teheti, mindig a nevelésügynek iparkodik valamit kinyerni.

Különösen kimagasló alak, mint a tanítók pártfogója. Nincs egy tanító a megyében, akármielyen hitű és nyelvű, ki igazságos ügyrel fordulván hozzá, általa az igazságtalan elnyomók ellen meg nem védett volna.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a múlt évben megtartott országgyűlési tanítógyűlésen mint tanfelügyelő képviselő volt jelen. Hogy mennyi súlyt fektetnek tapintatára, mutatja az ezen gyűlés VI. szakosztályához elnökke történt megválasztása. E szakosztály a legfontosabb, az ezerefelé érdekebe ütköző tanítóegyesületek szervezete című kérdést úgy fel, mint lefelé, megelégedésre oldotta meg.

Az idejét folytonosan igénybe vevő munká mellett tudott még az irodalomnak is áldozni. Megírta Baja város monographiáját; a történelmi társulat elé az annalesok érdekében tett előterjesztése némi módosításokkal elfogadtatott. A »Vasárnapi Ujság« több gazdasági cikket hozott tőle. Könyvbírálatok, melyek nemcsak módszertani hanem nemzeti tekintetből is fontosak voltak, sűrűbben jelentek meg tőle.

Házasságra 1855-ben kelt Szűcs Katalinnal. A boldog házasságot ezidén tépte szét a kegyetlen halál, s nemcsak a ravatalt körülálló leggyengédebb férj és az anyát imádásig szerető négy gyermek, hanem ezerannyi rokon, jóbarát és tisztelő ontott a vesztéség fölött könyveket, fájdalommal bár, de benső részvétellel áldozván a mindenki által becsült nő és anya emlékének.

A sors ezen nagy csapását hősi lélekkel viselvé, újra teljes erővel munkájához fogott, mely hivatva van számtalan palántát növelni azon nagy kert számára, amelyet a jövő magyar Bácskájának hívnak.

Adja az ég, hogy munkabíró férfi kora jelen delén megyénk népoktatási haladása javára még soká, nagyon soká működjek!

Alispáni jelentés,

1882. év szeptember hó 26-án tartott közgyűlés alkalmával.

Méltóságos főispán úr!

Tekintetes megyei közgyűlés!

A folyó évi június 13-án és következő napokon tartott II. évi évnegyed közgyűlés óta történetéről jelentésemet van szerencsém következőkben előadni:

I. A központi tisztviselők megfelelő szorgalommal látták el teendőiket. — A járási tisztviselők s ügybizalmommal igyekeztek feladatuknak megfelelni. — A II. évi évnegyed közgyűlés óta a szántóvái, titeli és szabályi szolgabiroiságokat vizsgáltam meg és azokat rendben tartaltam; kiválólag elismerést érdemel azonban ezen szolgabiroiságok közül a titeli, hol a nagy ügyforgalom dacára minden tekintetben példányos ügykezelést találtam.

II. A megyei házi pénztárt és az ott kezelt alapokat, valamint az árvapénztárt is, az előirt módon havonként megvizsgáltam és mindenkor teljesen rendben találtam.

III. A közmunka-alap hátralékai az elmúlt közgyűlésen tett jelentésem szerint 18176 forint 61 $\frac{1}{2}$ korrá rúgta. — azóta befolyt 6830 forint 83 korr, a fennlévő hátralék tehát még 11427 forint 81 $\frac{1}{2}$ korrá rúg. — A még hátralékban levő természetes közmunkából f. évi. augusztus 31-éig felhasználott 2931 $\frac{1}{2}$ kettős, 70 egyes fogatú igás, és 7707 $\frac{1}{2}$ kézi napszám, látszólag hátralékban maradt 3462 kettős 484 egyes fogatú igás, és 1188 $\frac{1}{2}$ kézi napszám. — E hátralékokat látólagosan mond m azért, mert annak jelentékeny része már szintén feldolgozatott, de a kijelölt munkálatok még tényleg befejezve vagy átvéve nem lettek, azért a közmunka ezen része még leírásba nem hozható. — Az ezután még fennmaradó hátralék, a mennyiben az még ezen ősz folyamán sikerrel eszközölhető lesz, még ezen ősz folyamán, különben a jövő tavaszon fog leszovalgatni, illetőleg megváltás útján végleg kiegyenlített.

IV. A székház építési alap előző évi hátraléka a múlt üléskor még 12227 forint 31 $\frac{1}{2}$ krt tett ki, — azóta befolyt 5637 forint 71 $\frac{1}{2}$ krt, tehát a valóságos hátralék még 6589 forint 32 krt tesz ki. — Ezen hátralékok behajtása iránt a szükséges intézkedések megtétek. — A f. évi tartozások befizetése jó eredménnyel folyamatban van.

V. A közpénztári számadásokból a múlt közgyűlésen még hátralékban volt a csúrogi 1877-ik és tovarisovai 1880-ik évi számadás, ezen régi hátralékok is betérjésztetvén, a közigazgatási számvevősnél van 8 drb megvizsgált felülvizsretelezendő, a községeknél pedig 23 drb észrevételezett számadás. — A folyó évi június hó 13-án megtartott közgyűlésen hátralékképen kimutatott 19 községi számadásból időközben beadott 12, hátralékban van még 7 drb, ezek elkészítése és

betérjésztése iránt a mulasztók felelősségre vonása mellett a szükséges intézkedések megtétek. — A betérjésztett 116-1881-ik évi közpénztári számadásból véglegesen elintéztetett 30 drb, észrevételezett 38 drb és vizsgálat alatt áll 48 drb.

VI. A Bajnok községétől az ottani vasúti indóházhoz vezetett és az almási útra kiágazó 1532 méter hosszú; és a Nemes Militics községéből ugyancsak a vasúti indóházhoz vezetett és a esonoplai útra kiágazó 1552 méter hosszú hasított kőutak, — időközben elkészülvén, sikeresen felülvizsgáltattak és a közforgalomnak átadattak. — A gombosi vasúti indóháztól az ottani gőzhajózási állomáshoz vezető úttöltésnek hasított kővel való kikövezése időközben szinte folyamatosan történt; folyamatban van ezenkívül az építkezés a zomborkernyaji és a kula-verbázi utakon, s hiszem hogy ezen utak mind-gyikéből legalább 4 kilométer még ez idén teljesen elkészül. — A megyei I. és II. od rendű földutak kijavítását, illetve gyök-eres helyreállítását ott, hol még közmunka hátralék azzal, különben a megye sok részén pénzes munkával készítettem és a mennyire azt sikerrel tehetem most is folytattam. — Ezen irányban az útalap terheinek figyelembe vételére és előirányzatom korlátozása miatt egyszerre ugyan minden igénynek meg nem tehettem, de igen is alkalom volt tapasztalni azt, hogy a pénzzel való munkáltatás által sok, a természetes leszovalgással elvesztett érték kiméltetik meg és hogy a jogos igények successiv kielégítése rövid idő alatt lehetővé váland. — Legtöbb a villovo kátyi, a mosorin-gyurgyevői és a zsablayi révhez vezető, a megyei útvonalakra eső, a múlt évi árvíz által felette megrongált úttöltések szemléltet meg és azok gyök-eres helyreállítása iránti javaslatomat még a mai közgyűlésen lesznek bátor előterjeszteni.

VII. A katona beszállás iránti intézkedések melyekről a megfelelő helyen külön előterjesztésem is lesz, ez idén sok nehézséggel jártak, a mennyiben a megtartott helyszíni tárgyalások után a katonai hatóság által kezeltben mind a négy kijelölt hely elfogadhatatlannak jelentették ki; végre Bajnok és Petrovosszellő elfogadtatott, Bikity és Csúroghelyett azonban a múlt közgyűlésen nyert felhatalmazás alapján, kénytelen voltam Okanizsát és Paesért javaslatba hozni, melyek szinte elfogadtatván, a négy század elhelyezése időközben a nevezett négy helyen be is követtezt.

VIII. A tiszai és danai vídművek előállítás és fenntartási költségeinek liquidációja ezen nagymérvű vídművek jövő fenntarása és a vízáradások elleni védelem biztosítására fel-tte fontos lévén, ezen a szegedi kataszteri igazgatósággal folytatott tárgyalásokat nagy figyelemmel kísértem, sőt a Báthmonostortól Gombosig terjedő vídművek liquidációjánál személyesen is jelen voltam, azoknak Gombostól-Palánkáig terjedő részében a kir. építészeti hivatal részéről kiküldöttet menesztettem, és Titelen múlt hó 30-án a liquidációnak mikénti fogantatásáról szintén személyesen győztem meg. — A kataszteri járási bizottságok működési ideje is mint azt az ügy fontossága folytán volt szerencsém már jelezni, bekövetkezett, és a zombori járási bizottság üléseit e hó 20-án már tényleg meg is kezdette. — A kijelölt tagok buzgó közreműködése még sok bajt elűzhet meg, azért igen kívánatos, hogy ezen bizottságok tagjai az illető elnökök által kiűzendő üléseken pontosan jelenjenek meg.

IX. A belvíz szabályozások fejlesztése szempontjából Jungen László kulturmérnök úr vezetésével a Jegricska menti felvételek nagy részt befejeztettek, e hó 1-én ezen víznek Zsablyától a Tiszjig terjedő részletét a kiemelésztés módozatának elzetes megállapítása céljából Tripolszky Gyula kir. főmérnök, Jungen László kulturmérnök és a titeli végigjártsulat szakértői, úgy a két csajkás kerületi szolgabíráival magam is megzemlélttem. — A tervezett vízmű által, mely számos község és a közbeeső uradalmi birtokok vízmentesítését előzoza, a kapott felvilágosítás szerint mintegy 42000 cat. hold mentesítése fog lehetővé válni; de ép azért, mert ezek szerint ezen vízmű felette fontos, az egész alsó Bácskára, mely eddig leginkább volt a belvizek által sújtva, — a kulturmérnök urak működését ezen vidékről elvonni képes alig voltam. — Ezen nagy vízmű egyes részleteinek műszaki okmányai is elkészülvén, a Torzsa, Kucura, O-Verbász, Kis és O Kér határára kiterjedő és 4366 cat. hold mentesítését előzo tervek időközben már a 30 napi kitételben is részesíttem, mely határidő már lejárván, ennek úgy a hason stambulban lévő Zenta adatai vizszabályozási terv részleteinek fogantatásához szükséges helyszíni tárgyalásokat ezen közgyűlés befejezte után szándékozom kitűzni; ép úgy fogantatás alá kerülnek a legközelebbi időben a hodszágh-verbázi esatorna, a szilbasi árok és a Bega víz-ir. — A helyszíni tárgyalásokat azért halasztam főként a közgyűlés utána, mert a miniszteri kulturmérnöki osztálytól nyert értesítés szerint Kvassay Jenő kir. főmérnök Lisznyai Tihámér kerületi kulturmérnök úr kíséretében folyó hó 28-án fog hozzáam Zomborba érkezni, hova az időközben készült tervek és felvételek műszaki okmányai is berendeltetv n, az eddigi eredmények megállapítani, a kiviteli módozatok és további felvételek pedig végleg meghatározottai fognak.

A Gygyóser szabályozási munkálatainak műszaki előkészítése iránt főleg a víz-től szabadulni nem tudó Mélykút község érdekében s mert ezen víz-ir mentén is sok föld menthető meg, és azt az ezen víz-ir által átszelt megyei és községi utak is egyaránt kívánatosnak teszik, már ismételve kértém egy külön kulturmérnöknek kiküldetését, és a legutóbb kapott értesítés szerint ezen kívánatom a legrovidebb idő alatt teljesíttetni is fogvám, e vidéken is számos érdeknek lesznek képes megfelelni. — Hiszem, hogy a megyei közönség, mint azt eddigelé majdnem kivétel nélkül tapasztaltam, mindenütt támogatni fogja az annak érdekében eljáró mérnök urakat és hogy saját hivatalos eljárásaimban érdekeinek helyes képviselése, és megfelelő áldozatkészsége által a tervek gyors fogantatását is lehetővé fogja tenni.

X. A személy- és vagyonbiztonság állapotát a II. és III. esendőszakasz parancsnokságoknak f. évi június 13-tól e hó 10., illetve 5-éig terjedő hivatalos jelentéseiből összeállított következő adatok tüntetik elő: az elmúlt évnegyedben elkövetett: lopás 69,

betöréses lopás 8, rablás 4, emberölés 3, gyilkosság 6, súlyos testi sértés 13, vadászati és egyéb kihágás 15, dohánysempészet 6. Az összes büntények, vétség és kihágások száma tehát volt 124. Ongyilkosság 2 követett el. Letartóztatás eszközöltetett: a) felhívás folytán 26, b) igazolvány hiányában 22, összesen 48. — A gyilkosságok közül a legborzasztóbb a Salamon Károly palánkai esendőr által köztudomásúlag öngyöngésben Palánkán Köhn Adolf bizottsági tag és 5 társán elkövetett, mely a szerencsétlen tettes ongyilkosságával végződött. — A tüzesetek száma az utolsó közgyűlés óta 128 bejelentett esetre emelkedett. Ezen sajnós esetek a gabonabehordási tilalomnak szigorított fogantatását tették köztudomású, mely a megye területén megnyugtató eredménnyel fogantatásúva is lón.

A tüzvész által leginkább károsodott a sok évi csapásokkal és az idej jégverésekkel is ismételtén sújtott szerencsétlen Báthmonostor községe, melyben szombaton f. évi szeptember 16-án tűz támadván, 360 házból 66 ház a melléképületek és a padlásokon elhelyezett összes gabonaműekkel elégett, a házak nagyobb részét leégtek, úgy, hogy e szegény község sújtott lakócai minden ingó vagyonukat elvesztették; a pillanatnyi nyomor enyhítésére különösen a szomszédos Szeremle, Baracska, Vaskút és Csataalja községek sok élelmiszerral járultak. En eddigelé a legszegényebb 38 család részére saját hatáskörömben könyörömadomány-szedési engedélyt szolgáltatattam ki, de ezzel az ott lévő nyomorúságon segítve nincsen; nézetem szerint ezen szerencsétlen polgártársainkért tennünk kell, amit tennünk lehet. Az ősz beköszöntött, számos család felöltés és élelem nélkül maradt. Isten a megye legnagyobb részét jó természettel látta el, s így alig család, ha azon feltevésben vagyok, hogy egy községgel szemben és közrészvétellel megindítandó közadakozás ezen szerencsétlen családokat képes lesz a legszükségesebb segélyben részesíteni; ennek folytán tudatában annak, hogy Báthmonostor községe az évek során át azt köztudomásúlag sújtott legkülönbözőbb csapások teljesen kimerítették, és hogy a mostani szerencsétlenség által a nyert hivatalos jelentés szerint ép a legjobb gazdák sújtattak, s hogy ennek következtében azoknak amúgy is segélyre szoruló lakó-társai érdekében mit sem tehetnek, de sőt a község, mint erkölcsi testület, miután ily viszonyok között a községi pótdadók beszedéséről szó sem lehet, úgy a részben károsodott roskadt községhez kijavítására, valamint a községi tisztviselők, szegődvényesek kifizetésére és egyéb községi szükségletek fedezésére maga is kölcsönre szoruland, bízom a megyei közönségnek már számtalanszor e megye területén bekövetkezett szerencsétlenségekkel szemben tanúsított állandó emberbaráti áldozatkészségére, és ezen tekint. bizottmány tagjainak buzgó közreműködésére, egy az összes megye területére elrendelendő és hatóságilag fogantatandó könyörömadomány-gyűjtés igen jó eredményre fog vezetni, s hogy jótékony eljárásunk buzgó és gyors fogantatásúva által szerencsétlen polgártársaink közül senki sem lesz kénytelen földműlővé lenni. — En tehát arra kérem ezúttal a tekintetes megyei közönséget, hogy az általános elrendelendő könyörömadomány-gyűjtést tegye magáévá és a szolgabíró urakat, illetve Zenta város polgármesterét, úgy a községi előjárókat a könyörömadományok gyűjtésében kegyesen támogassák. — Kérem továbbá a tekint. közgyűlést, hogy miután már kiküldött által tudomásomra adatott, hogy ezen község mint erkölcsi testület, a már sürgősen szükséges, és a legszükségesebb élelmiszerek, ruházat és fedél beszerzésére szánt könyörömadományok beérkezéig a vetőmaggal és egyéb fent elsorolt községi szükségletek kielégítésével várakozni nem képes, sőt a községi képviselő-testület, mely az adott viszonyok között ülést egy nem tarthatott, már néhány nap múlva inségi kölcsönért fog az előirt szabályok betartása mellett folyamodni; méltóztatassék engem felhatalmazni, hogy a Báthmonostor községi képviselő-testülete által ez irányban a törvény betartásával hozandó határozatát úgy az annak alapján majdan az államkincstár avára kiállítandó kötelezvényt az ügy sürgőssége következtében ezen megye törvényhatósági bizottsága nevében jóváhagyással elláthassam, és magát a kérelmet megfelelő támogatással a nagyméltó-ágú m. kir. belügyminiszteriumhoz terjesszthessem.

XI. A közegészségi állapot az elmúlt közgyűlés óta kedvező volt, miután általjában sem ragályos, sem járványos betegségek elő nem fordultak, csupán a vörheny tett e tekintetben kivételt, mely több helyütt szőrványosan, de O-Becse községében oly mérvben dühöngött, hogy az előirt óv- és gyógyintézkedések legszigorúbb betartása sem volt képes e betegség továbbterjedésének véget vetni, sőt az iskoláknak e hóban való megnyitása, az adott viszonyok között feltétlenül megtilandó volt. Legutóbb azonban örömmel értesültem a baj szűnéséről s így hiszem, hogy az iskolák megnyitása is közel megengedhető lesz. — Az állategészségügy azonban igen aggályos jelenségeket tüntetett fel, a mennyiben takonykór miatt 61, és rühkór miatt 1, összesen tehát 62 db lo szarott le. Szarvaruha pedig: lépfenében 18 irtatott ki. — A takonykór sokszoros jelentkezése következtében az előirt elővigyázati rendszabályoknak legszigorúbb betartását rendeltem el, s a loállomány megvizsgálását tényleg: Bajnok, Csantavér, Csávoly, Almás, Jankovác, Pynica, Sztanisits, Vaskút, Báthmonostor, Mélykút, O-Becse Petrovosszellő, Szenttamás, Ada és Petrovácon fogantatottattam, s it hogy végre ezen behuroolt bajtól, a mennyire az emberileg elérhető, biztosan szabadulhassunk, legutóbb elrendeltem, hogy amint valamely helyen újabb takonykór eset fordul elő: a járási tisztviselő az illető hely egész loállományát azonnal és ha kell, ismételtén is vizsgáltsa meg. — lehetőleg mindig az egyik megyei állatorvos közbejötté mellett, és annak eredményéről minden egyes esetben külön jelentést tegyen.

Végül van szerencsém jelenteni, hogy mint már a helyi lapokból méltóztatott értesülni, megyénkben egy megyénk multjának kiderítésére közreműködendő történelmi társulat van keletkezésben, melynek anyagi és szellemi támogatását, — hogy megyénk monographiájának megírása legalább az ezredéves nagy országos ünnepélyig megírhatóvá váljék, és megyénk e tekintetben sem maradjon legutolsóknak, — ezennel mely

tisztelettel kérem a t. sen tudom esőre von

A Egy pélynek 29-én a ház megye ve lelep és elismer az, mely get, mely egyetek n vtvak n fiának vál erejüket követ em sirkertjébe

De Már zett Bend és Molnár Szulik beg Balassy, Pilger, romisza, sok, Rosty i oromisz mindazok magasztos gyeleles tak és aka az egyházi mási és jelen volt Hegyesrll s más nagóság kép nek utikok képviselve Baracska, Szent-Istv Kunbaja, a más hit elüljárói tették ki dozással drága emlé nek mutat

Mind csaknem e volabórol lyek, mint vadkerti t lelkesedés, a számuk értelmében Az i és köztud Zichy Jen felügyelő méltató lo Aru szer tezett lel pestről, Erdő sopronból zett távira és a boldo

Ekkor igen szépek majd lettek mu szült és iz zetes-b bu lyekből z ami egyne s mily me dogult érd a vezéreg műrülésié kus Kubr tek, mikne hogy a je napi ren

A mely nap intézetek zárvá vol vetkedve vényhatós pánt Jankó ltilég esa hez, mi al dekltségü Vég a gymnas hallgatott. Az egyházi fényes se tén infulu szentelés szeruen i csak a ba

Legy leány nő 48-as hon ifjúsági eg képviselő hivatalok Baja váro utánuk a ság, mely delt. A p

tisztelettel kikérem. — Ezzel jelentésemet befejezvé, kérem a tekintetes közgyűlést, méltóztatásuk azt kegyesen tudomásul venni, és a Báthmonostori Inség költsőre vonatkozólag kért felhatalmazást nekem megadni.

Schmausz Endre s. k.,
alispán

A Kubinszky ünnepély Baján.

Egy ritka, egy lélekemelő, egy páratlan ünnepélynek volt Baja városa tanuja, midőn folyó évi szept. 29-én a nagynevű Kubinszky püspök és egyházmegyei főtanfelügyelő díszes emlékköve lelepleztetett. A valódi kegyelet, őszinte hála és elismerés, a fiúi szeretet meghatározó kifejezése volt az, mely ezen ünnepnek megadta azt a sajátos jellegét, mely jellemzte, s a kalocsai rom. kath. tanítóegyletek minden irányban csak elismerést és becsülést vívtak ki maguknak, midőn a boldogult nagy tanfőnöknek vallott erével, nemes lelkesedéssel, csaknem erejükkel felülmúló áldozatkészséggel oly díszes emlékkövet emeltek, minőt sem Baja, sem más alföldi város sírkertjében többet nem találunk.

De kezdünk az ünnepély leírásához. Már 28-án minden oldalról számos vendég érkezett. Bende József és Mayer-Béla kanonokok, Balassy és Molnár címz. kanonokok, Bende Imre újvidéki apát, Szulik bécsi és Pécsy tolnai prépostok, Zittl, Pálh, Balassy, Bódy, Kurka, Horváth, Boros, Radoytsich, Pilger, Bednár, Maison, Tóth, Vlahovics, Mézey, Boromisza, Kovácsics Máté és Károly, Meszner plébánosok, Rosty Kálmán, Puck, Kleiner, Mócsy, Petrovácz, Ioromí-sza tanárok, s ezekkel az egyházmegyéből mindazok itt voltak, kik igazi érdemeket méltányolni, magasztos eszméiket lelkesíteni, a boldogult iránti kegyeletet tisztelőiknek ünnepélyes kifejezést adni tudtak és akartak. De legszöbben volt mégis képviselve az egyházmegye tanítói kara. A bajai, szántovai, almási és sükkösi esperes kerületek majd mindentanítója jelen volt; ezen felül Kalocsáról, Ó-Kanizsáról, Adáról, Hegyesről, Vadketről, Beeséről, Újvidékről, Bezdánból s más nagyobb helyekről is szép számmal volt a tanítóság képviselve. Jóllehet 20–30 firt kellett egyeseknek utiköltségre áldozni. Szintén nagy számmal voltak képviselve a szomszéd községek, mint Báthmonostor, Baracska, Csataalja, Vaskut, Gara, Rigica, Borsod, Szent-István, Sükkös, Csanád, Csávoly, Bikity, Almás, Kunbaja, Jankovác, Mélykut, Dautova, Szántova, sőt a más hitfékezeti Szeremle is, mely községek derék elöljárói és polgárai önmagukat tisztelték meg és tüntették ki, midőn a nagy tanfőnöknek (ki oly önfeláldozással törekedett a népnevelés szent ügyét szolgálni) drága emlékéért ily áldozatra és lelkesedésre is készeknek mutatták magukat.

Mindenek értékét fokozza és emeli, hogy 28-án csaknem egész nap kedvezőtlen időjárás volt, s a távolabbról jövők közül majd egész uton is áztak némelek, mint pl. a kalocsai, adai, ókanizsai, hegyesi, vadkerti tanfőriak. Annál nagyobb volt az öröm és lelkesedés, midőn ennek dacára is megérkeztek, s midőn a számukra rendezett „ismerkedési estélyen“ a program értelmében pontosan megjelentek.

Az ismerkedési estélyt megelőzőleg felolvastattak és köztudomásra hozattak Majer István c. püspök, gróf Zichy Jenő, úgy szintén Tóth József pestmegyei főtanfelügyelőnek a boldogult érdemeit oly nagyszerűen méltató levelei; nem különben Lonkay, Breznay, Mayer Arató szerkesztőknek ez alkalomból a bizottsághoz intézett lelkes szözata! Szintén felolvastattak a Budapestről, Esztergomból, Egerből, Nagyváradról, Szegedről, Erdélyből, Kolozsvárról, Győről, Nagyszombatból, Sopronból s a pécsi egyházmegye, több helyéről érkezett táviratok és levelek, melyekben a szellemi részvét és a boldogult érdemeinek méltatása jeleztetett.

Ekkor mentünk az ismerkedési estélyre, mely igen szépen volt látogatva, s az addig érkezett vendégek majd mind részt vettek benne. Az estélyen belettek mutatva a boldogultnak három nagyságban készült és igen sikerült arcképei, melyek egyik legnevezetesebb budapesti udvari fényképésznél készültek, s melyekből az ünnepély napján 225 darab lett elárulva, ami egymagában is eléggé tanuskodik arról, mennyien s mily mérvben tudják becsülni és méltányolni a boldogult érdemeit. Szintén megbeszéltek ez alkalommal a vezérjegyek által a katolikus tanítóegyletek tömörülésére s az Eötvös alappal szemben egy „katolikus Kubinszky alap“ megteremtésére nézve a tervezetek, miknek érvényesítése a közel jövőnek lett fentartva, hogy a jelen ünnepély fényét és nagyszerűségét ezek napi rendre hozása háttérbe egy pillanattal se szorítsa.

A tulajdonképi ünnepély azonban 29-ikén volt, mely nap az egész város ünnepies dísz öltött. A tanítók szüneltek; menet alatt a bolyhelyiségek zárva voltak; a különböző egyesületek és társulatok vetélkedve siettek az ünnepély fényét emelni. A törvényhatósági tagok a városházán sorakoztak, s a főispán Jankovich Aurel ur vezetése alatt szintén testileg csatlakoztak a nagy halott emlékének ünnepeléséhez, mi által csak a népnevelés ügye iránti meleg érdeklőségüknek és lelkesedésüknek adtak kifejezést.

Végre megérkezett az ünnepély órája. Kilenckor a gimnasiunai, képezési és népiskolai ifjuság sz. misét hallgatott, melynek végeztével az ünnepély kezdődött. Az egyházi ténykedést Bende József kanonok vezette fényes segédlettel, Szulik prépost és Berényi apát szintén infulát viseltek. A templomban ünnepélyes koporsószentelés volt, melynek végeztével megindult a nagyszerűen impozáns menet, melyhez hasonlólt Baja város csak a boldogult temetésekor látott.

Legelől mentek a népiskolák, tanító képezde, leány nővelde a gimnasiunai ifjusága. Ezt követték: a 48-as honvédek díszrubában és zászlójukkal, a bajai ifjusági egyelet, iparos-társulat és egyéb egyesületek képviselői, majd a vegyes férfi közönség, a szomszéd községek küldöttei és képviselői, a katonai és polári hivatalok küldöttei, a más hitfékezetek képviselői, Baja város törvényhatósági tagjai, tanácsa és főispánja, utánuk a tanfőriak hosszú sora, az énekesek és a pap-ság, melynek élén 20–30 ferencendű szerzetes lépdelt. A pontificans után jött a káptalan képviselője a

mucetumos egyházi méltóságok által körülveve, a koszorút vívó leánykák fehérben, az iskolanénék, a testvérek és rokonok, a bajai kath. nőegylet képviselői, a hajadonok és ifjabb hölgyek, végre a vegyes női közönség. A beláthatlan hosszú menet oly impozáns volt, a rend és sorakozás oly példás és önkénytelen, hogy az ezrekre menő sokaság ily programszerű kivonulása mindenkit egyaránt meglepett és elragadott. Ily menetet csak látni is magasztos érzetet keltett. A temetőben szintén nagy népsereg várta a menetet!

Az indulás pont fél tízkor történt, s mire a menetet a Szt. Rókusról nevezett sírkertbe ért, 10 óra elmult. Itt Bende József apát kanonok fényes segédlettel requiemet mondott a boldogult lelki nyugalmáért, mi alatt a baja-vidéki kath. tanítóegylet tagjai négyes hangon gyönyörű énekeket zengettek, mit offertoriumkor meghatározó duett váltott fel.

Mise után a koszorúkat vívó leánykák sorfalat képeztek a gyászlepellet eltakart díszes síremlék mellett, s mialatt a sokaság a sír körül, az énekesek és tanfőriak pedig az emlékkö bal oldalán elhelyezkedtek, Mayer Béla kanonok úr a rögtönözött szöszekre lépett, s megkezdte kiváló szónoki tehetségéről tanuskodó s úgy alakilag, mint tartalmilag minden tekintetben kiemelkedő emlék beszéd elmondását (Ez emlék beszédet jövő számunk hozni fogja.) A beszéd alakjának és tartalmának nagyszerűségét emelte a ritka emelkedettségű, teljesen átérzett, mindenütt kellő arc- és taglejtéssel kísért elragadó előadás, mely nemcsak a gyengédebben érző körülálló hölgyek, de az élemedett s az elfáslultnak látszó férfiak szemében is csillogó könnyeket fakasztott. A csend és figyelem, melyet a meghatottság minden részében elő idézett, a szó legszorosabb értelmében vett elragadtatás, mely mindenkit egyaránt elfogott, leletségessé tette mindenkire minden egyes szótagot kellően megérteni, s a jó negyed órai beszédnél elragadtatásában csak azt sajnálta legfőképpen mindenki, hogy a varázshatású szónoklatnak oly hamar vége lett.

A közönség még f-l sem lélekzett elragadtatásáról, midőn az emlékbeszéd utolsó szavánál lehullott a gázlepel Gerenday hírneves köfáragónk műremekéről, az emlékkőről. A szobor óriási nagysága, a csaknem tejszínű ékes kő, a symbolumok egyaránt sikerült kivitele, a pü-pöki jelvények, mirtussal övedezett kehely, a halhatatlanság díszkoszorúja, a kialudt fáklyák, a mulandóságra figyelmeztető homokóra, a feliratok megragadóan szép bevésése, a homlokzati sírversek és a baloldalra vésett kegyeletteljes emlékirat sokat mondó jelentősége, mind mind oly hatást keltett, hogy szinte jól esett ezeken addig elmerengni, míg Less-ediczky Károly derék zeneszerzőnk vezetése alatt Szulik prépost urnak dallammal ellátott alkalmi verszetét énekeltek. Csak akkor ocsudott fel a nagy közönség élvezetes elmerengéséből, midőn ismét elragadtatással hallatta:

„Nincs babérunk szent sírodra
Mennyit érdemed kíván,
A melyet te munkálkodva
Isten előtt kivíval.
Annyi ifju, annyi kiseded,
Kikért áldozád magad,
Szívben hordja szent emléked,
S áldja meghült porodat!“

Nincs toll, mely ily előzmények után ennek hatását leírja, valamint leírhatlan annak hatása is, midőn az első három szak után végzett emlékkö beszentelés végeztével egészen más és szintén új dallammal emezavakat énekeltek épen záradékol:

„Élni fogsz, — élni fogsz, — élni fogsz, —
„habár elhunytál, — szívünkben, „szívünkben örökre te“

Ekkor véget ért az ünnepély; de nem a meghatottság és elragadtatás, melyet a jelen voltak talán soha feledni nem tudnak és nem fognak. Nem egy monda: soha nem tudnám magamnak megbocsátani, ha itt nem lettem volna, — és ha magam is részt nem veszek, el sem tudnám képzelni, el sem tudnám hinni ez ünnepélynek nagyszerűségét és elragadó hatását.

Záradékol az emlékkvers éneklése alatt körülragatott szebbnél szebb s nagyobbán nagyobb koszorúkban gyönyörködött a nagy közönség. Zichy Jenő grófé akkora volt, hogy a 12–13 éves leánykák egyike sem volt képes a temetőbe kivinni, előre kellett egy izmos férfi által küldeni. Baja város ezüst babér koszorút, a bajavidéki kath. tanítóegyletek díszes cserkoszorút, a bajai iskolaszék myrtus koszorút, Mayer István püspök, hosszú levelű díszbabérfüzért, a bajai leányiskola örökzöld koszorút tett sírhalmára. Hasonló mystikus jelentősége volt igen sok más koszorúnak is, melyek közt nevezetesebbek voltak még: a kalocsai főkáptalané, Czirfusz kir. tanfelügyelőé, a Miasszonyokról nevezett iskolanénéké, a cisterci rend bajai társházáé, Kubinszky Lajos és családjáé, az onokatestvérek és összes rokonoké, a bajai kath. nőegyleté, a szabadkai első nőegyleté, a bajai ipartársulaté, a bajai ifjusági egyeleté, a kalocsai férfi és nőképezde tanárai, a kalocsavidéki, bástiszavidéki, esztergomvidéki, kalocsavidéki kath. tanítóegyesületeké, dr. Ivánovics és családjáé, a szent-istváni kath. tanítóegyesületé, a bajai képezde tanári karáé stb. stb.

Mind ezen koszorúk szebbnél-szebb felirattal voltak ellátva, mint pl.: „a legjobb testvér sírhalmára“, — „a népiskolák legnagyobb barátjának“, — „Hazánk legnagyobb tanfőriának“, — „A tanfőriak feledhetlen atyjának“, — „A kath. tanító egyeleték létesítőjének és apostolának“, — „A délmagyarországi nagy iparos gyűlés társelnökének“, — „A szellemi nagy előharcosnak“, — „A vallás és népnevelés lángbuzgalmú apostolának“, — „Szeretett és feledhetlen főnökünk“, — „A nagy tanfőri emlékének“, stb. stb. Kimagaslott mégis mindenik fölött dr. Majer István püspök eme felirata.

„Kit haza s egyház áld, emléket s díszkoszorút nyer.
Hősi éreneknek — díja örök korona!“

Alig tudtunk megválni a temetőtől, melyet a rossz idő dacára e napon ezrek és ezrek processióként látogattak. A közép jó része t. i. a menet láttára, mások ismét az ott voltaktól értesültek csak a nap jelentőségéről, s mindenki látni, mindenki bámulni akarta a sze-

retett halott emlékkövét és koszorút. Valóságos záródoklat volt ott még másnap is, ami méginkább emeli a nap jelentőségét, mert ez mindennél fényesebben tanuskodik róla, hogy a menetben a város színe, java, értelmisége volt fő épen képviselve, mint amely osztály, leginkább képes a boldogult érdemeit méltányolni és emlékéért lelkesülni.

De kövessük már az értelmiséget és tanfőriakat, kik közül 200-an déli 1 órakor a díszes „Nemzeti kasszinó“ helyiségében gyűltek össze társas ebédre. A vidékiek közül nagyon sokan haza siettek, mert az eső fenyegette őket, s a rossz idő a helybeliek közül is sokakat visszatartott, mégis tömve lett a nevezett egyelet tágas helyisége. Mondanom sem kell, hogy ebéd alatt a felkőszöntések sem hiányoztak.

Berényi Dániel bajai apát-plébános XIII. Leó pápa ő szentségére, Allaga Imre bajavárosi főjegyző ő felségére a királyra, Mayer Béla kanonok Haynald Lajos bíbornok érsek ur ő Exce-llenciájára (ki egyattal egy üdvözölő távirat küldését indítványozta bib. érsekünk ő Eminenciájához, melyre csakhamar annak melghangu válasza is megérkezett), Molnár János címz. kanonok Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter ő Excellenciájára, Szulik József őbecsei prépost-plébános a kalocsai főkáptalanra, dr. Ivánovits Pál bajai orvos a hirtelen beállt betegség következtében akadályozott Jankovich Aurel Baja és Szabadka városok főispánja helyett a tanítókra, Pécsi József tolnai prépost-plébános Mayer Béla kanonokra, Mócsy Antal képezdi igazgató tanár a bajavidéki rom. kath. tanítóegylet tagjaira, Fonyó Pál bajai hittanár Jankovich Aurel főispán ő méltóságára, és Baja város törvényhatósági bizottsági tagjaira, Lissák János bajai tanító a tanfőriakra, Pécsi József tolnai prépost Berényi Dániel apátra, Szélig Ferenc bajai tanító Szulik József prépostra stb. stb.

Egy jelenölt.

Emlékkvers

Főt. Kubinszky Mihály püspök Őméltósága sírköve beszentelési ünnepélyére.

Boruljunk e néma sírra,
Mely oly hangosan beszél;
Annak szent porát borítsa,
A ki köztünk egyre él;
Mert nem hal meg az oly férfi,
Aki szent közcélunk élt;
Hamvredéből fényel kél ki,
S ragyog örök példaként.

Nincs babérunk szent sírodra,
Mennyit érdemed kíván;
A melyet te munkálkodva,
Isten előtt kivíval;
Annyi ifju, annyi kiseded,
Kikért áldozád magad;
Szívben hordja szent emléked,
S áldja meghült porodat.

Mi is ime kegyelettel,
Tesszük e márványt felé;
Éhesítve nagy neveddel,
S föltéktre ég felé.
Oh örködjék szent emléked
Mi fölöttünk kegyesen;
Hogy pályánkon mindig tégel!
Kövessünk egységesen.

Mert nekünk te példaképünk
Voltál s jó vezér atyánk;
A sötétben éjszak-fényünk,
Buzdítón ragyogva ránk;
Egyleteink összetartó
És éltető szelleme;
Élni fogsz, habár elhunytál,
Szívünkben örökre Te.

Oh nagy Isten fonn a mennyben,
Ki látod a szíveket,
A melyek szent küzdelemben,
Keresik az eget!
Már megadtad koronáját,
Bizton hisszük, ő neki;
Nyujts nekünk is égi pálmát;
Segíts hiven küzdeni.

Szulik József.

A budapesti állami középipartanoda igazgatójától.

A gépkezelők és fűtők tanfolyama.

A földművelés, ipar s kereskedelemügyi m. kir. ministerium által a budapesti állami középipartanodában a gépkezelők és fűtők számára rendezett második tanfolyam f. évi november hó első napján fog megnyitni s hat hónapig tart.

E tanfolyamon a stabil gőzkazánok és gőzgépek, továbbá a gőzmozgonyok (locomobil) és a cséplőgépek szerkezete és kezelése fog taníttatni.

Tanulókul felvételtnek az önálló lakatosok, kovácsok, ezek segédei, továbbá a különböző gépgyárak munkásai, okleveles gazdák, valamint oly gazdák is, a kik a természettani tudományból anyai ismerettel bir-

nak, hogy a tanfolyamot kellő sikerrel hallgathatják, végre gyártulajdonosok.

A beiratások az intézet helyiségében (VIII. ker. bodzafa utca 28. sz.) október hó 1-5 napján kezdődnek s e hó folyamában a köznapokon este 6 órától 7 ig, a vasár- és ünneppnapokon pedig délelőtt 8 órától 12 ig tartanak.

Az előadások napoként este 7 órától 9 ig, a vasár- és ünneppnapokon délelőtt 9 órától 12-ig tartanak; az utolsó hónapban gyakorlati oktatás lesz működő gépek mellett.

A felvételekre jelentkező munkások főnökeiktől igazolványt tartoznak előmutatni arról, hogy jelenleg melyik szakban dolgoznak.

Bővebb felvilágosításért Hegedűs Károly urhoz, az állami középipartanoda igazgatójához lehet fordulni.

Hirek.

Ifj. gróf Ráday Gedeont, Zenta város országos képviselőjét, a Felső magyar honvédelmi miniszterre nevezte ki, mi a hiv. lap e hó 6-8-iki számában lesz közzétéve.

Szabadkan Jankovits Aurél főispán, Wébel József városi iktató, helyettes közgyámá megnevezte ki. Baja város közgyámjává ideiglenesen Tury Ferenc th. aljegyző nevezetett ki.

Michelbach Fülöp helybeli postatiszt, október 1-től a nagykikindai kir. postahivatal főnökévé nevezetett ki.

A zombori állami főgymnasiumnak dr. Margalits Ede tanár vezetésére alatt virágzó önképzőköré elnöké Balogh Ernő 8 ad, titkárrá Kopfmann Agost 7-ed, pénztárossá Rácz Géza 8 ad, könyvtárossá Oláh Béla 8 ad osztályú tanulókat választotta.

Értesítés. Tájékoztató és megnyugtató végett ez úton értesítem a s. jegyzőket, hogy az állandó végrehajtó bizottság megbízásában mindeddig híven eljárta; nevezetesen az emlékiratokat megszerkesztette és aláírva az egyeteli elnökségnél személyesen átnyújtotta; hol is azon szívesen ígértet nyerte, miszerint azok a legközelebb megtartandó közgyűlés tárgysorozatába felvétni és a közgyűlésen tárgyalás alá kerülni fognak. Ezen értesítéssel kapcsolatban felhívom kedves kartársaimat, miszerint a jelzett közgyűlésen — a mennyiben közhírműök ezt megengedik — lehetőleg minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Katymáron, 1882. évi szeptember 29., kartársi üdvözléssel Fülöp József az áll. végr. biz. elnöke.

Szabadkan a közgyűlés Tones Gusztáv és Mamuzsits Benedek főgym. h. tanárokat egy évre újra megválasztotta. A városi zenéigazgatójává Gaál Ferenc választotta meg. Hitelemzővé az éresek Verébelyi barátot nevezte ki, min soká disputáltak — hiába. Mert azt, hogy a hitet ki alkalmas tanítani, azon hit főpásztor tudhatja csak. Így van ez pl. a zombori elemi iskolában, sőt állangymn siumon is, hogy az állam fizet s az éresek kinevez és diszponál hitelemzőket. Ugyanígy a Pálies újarendezése iránt beadott bírelti ajánlat elvetetett.

Lestár Samuel volt paeséri kaszért, aki a felektől 10-20 kr. több adót szedett be s azt elikkasztotta, a szabadkai törvényszék 6 heti fogságra ítélte. Csödben esett Baján Beck Samuel és ipa Kohn Samuel.

Flatt Endre Ujvidék város agg főispánja, legközelebb nyugalmába lép Utódjául Rákóczi Párestich Félix, óbecsei kir. közjegyző van kizemelve.

Szabadkan egy tollas zsidó meghitt egy patikárus segédet s elvitte kocsin messze földre a menyasszonyához esküvőre. Mikor visszajöttek, a boldog splendíd völgyégy bepöccölte vőfelét — a fele kocsibéret.

A gazd. egyesület tervezte maggyűlési állomás már most a megvalósulás stádiumába jutott, a mennyiben a készülékek jutányos megszerzése biztosítva van s a legközelebbi ülésen a pozitív szabályok is tárgyalatni fognak.

A zombori színház azon t. c. részvényesei, a kik részvényeikre még hátralékban vannak, az igazgatóság által szemmel felkeretnek, tartozásaikat f. hó 8-ig Hrabovszky József pénztárnok unal befizetni; a beperleendő részvényesek nevei a jövő számban fognak közzétetni.

Felhívjuk a tek. főkapitány ur figyelmét a Bosnyák Gyena fele vendéglő és a Gendarm kaszárnya közötti átjáróra, mivel az a kocsintuál jóval lejjebb fekszik s a legkisebb esős idő beálltakor arasznyi sár zárja el az arra haladók útját. Továbbá a szivaci uton az árkokban oly nagy a vizállás, hogy már-már kionttással fenyegeti a házak oldalát. Több polgár.

A „Bacska” mult számában közzétett petrovoszellő levélre a megdícsért pénztárnok ur boszút állandó hivatalában rég kiszámított terve szerént, nehogy tanuk jelenléte végett lehetővé válják a bíróság való megnyitése, négyesemközt, meghalálendő a dícsőtést, a sorok íróját boszút ilhenge leköpte. Ez azon megjegyzéssel hozatik köz tudomásra, hogy a két fél régi ellenséges viszonyban állván egymással, az érdemes pénztárnok ur egyebet nem találván, ez utat választá jóindulatának föltogatására.

Az alföld-fiumei vasut igazgatósága elhatározta, hogy az északi leszakadt fahidat nem épített fel újra, hanem helyette a vashid építését fogja szorgalmazni. Addig is, míg a vashid elkészül, a közlekedést gőzkomp segítségével fogják követíteni.

Punczmann Bela helyben köztisztvisletben álló agg ügyvéd, sept. 27-én ülte 50 éves jubileumát. Kartársai Mártonfi Károly vezetésére mellett tiszteltek nála, mit az öreg ur könyveze köszönt meg. A jubiláns derék fia: Gyula, budapesti műépítész; Béla, ottani ügyvéd; Zsigmond várdombi plébános és Ferenc, bécsi szobrász, valamint leánya, férj. Heintz Kálmáné Gizella, az apai örömök felszádos alkalmát jelenlétükkel és gyengéd meglepetésekkel tetőzték be.

Megszüntetett sajtóper. Mifoszavlyevics Milán szabadkai ügyvédnek a „Srbíki Narod” ellen indított sajtóperében a budapesti sajtóbírószék az eljárást megszüntette, mert a panasos a törvényszabta idő alatt vádlevelét be nem nyújtotta.

Az alföld-fiumei vasút 1500 m. hosszú és 35 mm. vastag drótkötelet szerez be, mely 84 százból legyen fona; az ajánlatok 200 ftr. bányapénzzel az üzletigazgatósághoz Budapestre küldendők. (Beküldetett).

Futtakon Placska János ottani lakos tanyáján, a cséplésnél alkalmazott munkásokat, a napokban hírtelen jött zivatar és eső a szobába ütve. Jovanovics Péter szintén odaváló lakos és a cséplésnél alkalmazott napszámos, a falon függő fegyvert leemelte és nézegette. Többször előzogatott vele és sárkányát fel is húzta, majd játszadozni kezdett vele, míg egyszer csak a fegyver elsült és az ellette álló Wisznyovszky Miliát arcban súlyosan megsebesítette, úgy, hogy a szerencsétlen ember félhalva összerogyott. Borics Mili oldalába szintén egy pár serét fűdött, de nem súlyosan sebesítette meg. Jovanovics önként jelentkezett a törvényszéknel.

Binnenfeld Sándor ókánizsai lakos és testvérei Bérzi vezetékeket vettek föl.

0-Sztaparon a szerb nőiskolai tanító állomása megújult. A fizetés 443 ftr. szabad lakás, kerttel. A pályázók személyesen kötelesek megjelenni okt. 16-án.

A gazdasági egyesület hallomás szerint Apatinban és Almáson ekeversenyt, Szabadkan lóvásárt fog ez év folyamában rendezni.

Szenttamason Joanovich István nagykikindai országos képviselő, eljegyezte Dungeyrszky Lázár nagybirtokos bájos leányát Emma k. a. t.

A csödbbe került Markovich Mihály zombori lakos 22326 ftr. b. ingóságai okt. 16-án, Csanády István 6187 ftr. b. ingatl. dec. 8-án Baján dobra kerülnek.

Titelről kérli valaki, mi történt azon 45 fttal, melyet tavall egy vadász vascora alkalmából Nikolits szbíró indítványára a Szt. István szoborra e társaság összeadott; mert arról egy érdekeltek sínes tudomása melyik lap nyugtatta ez összeg átvételét.

A kereskedő-világot érdeklő fontos újítás fog a legközelebbi hónapban életbe lépni a postahivataloknál. Október 1-én ugyanis az őssz s postahivatalok átvesznek váltókat és számlákat inkasszállás végett. A váltó vagy számla a levéllel együtt egyszerű borítékba tétetik, a nyílt levelet átveszi a posta és mint az ajánlott leveleknél vévényt ad és elvégezi az inkasszó hivataltól. Ha a számla és a váltó kifutottak, a feladó egyszerűen postautalványval értesítetik és megkapja pénzt igen esekély provizó mellett. Ez újítás az üzleti világra rendkívüli előnyekkel fog járni.

Komlói Adolf bukásai Ujvidéken már a folyó sason áldozatai közé tartozik, a mennyiben még auguszus végén igénybe vette hitlét nagy bevásárlások által. Az új árúk rögtön megérkezése után előnyben részesített hitelezők javára befoglaltattak.

Buza József, bezdáni lakos a napokban összeszólkazott Tatai Mihály szintén oda való lakossal és perlekedésük közben Tatai Mihály oly dübbejött, hogy a zsebéből kivett késsel Buza József rohamt és azon négy sebet ejtett, úgy, hogy az még az nap meghalt. A gyilkosságról értesült hatóság Tatait azonnal befogatta, távirati jelentésére a zombori kir. törvényszék-től egy vizsgálóbíró és törvényszéki orvos küldetett ki, kik által a vizsgálat megtartván, miután a hullát megvizsgálták és eltemették, Tatai Mihályt bekísérték a zombori kir. törvényszéki fogházba.

Előfizetési felhívást hirdet Zabolay Károly „A szakszerű szövművelés” című munkára. Előfizetési ára 50 kr. Előfizetheti a szerzőnél (Kecskemét, esongrádi nagy-utca 96. sz.), Gallia E., Scheiber József és Spitzner József kecskeméti könyvkereskedőknél, valamint a „Kecskemét” és „Kecskemét-Lapok” szerkesztőségeiben.

Hymen. Hrabovszky Julia urhölgyet, kit városunk urikörei oly kedves emlékekkel ismernek, eljegyezte Muntureanu Fülöp, bukaresteri építész.

Martonosról való Kohn József Kende vezetéket nevet vett föl; szolgáljon ez példál a Kohnok számára.

Kérem. A nagyságos Czifrusz Ferenc kir. tanácsos és megyei tanfelügyelő 30 éves jubilaema alkalmából rendezendő banketra vonatkozólag, a mulhatlanul szükséges előleges tájékoztató tekintetéből, van szerencsém mindazokat, kik abban résztvenni óhajtanak, tisztelettel felkérni: sziveskedjenek erről — a mennyiben ez a rendező bizottság elnökéhez, nagyságos Schmausz Endre úrhoz, részvevők módja iránt beküldendő értesítőkben fel nem említették — alulírtat legkésőbb f. hó 10-ig szóval vagy írásban értesíteni. Egy teríték ára: 1 ftr. 30 kr. Zombor 1882. okt. 3-án. A rendező bizottsági elnök úr megbízásából dr. Margalits Ede.

Grossinger Károlyt, az ujvidéki társadalmi élet egyik legtevékenyebb emberét, az a súlyos csapás érte, hogy 21 éves fia Vilmos elhunyt.

A kalocsai zsinaton 56 papi képviselő volt jelen. Biboros érsektünk emelkedett latin beszéddel nyitotta meg, melyben az egyház iskolai napi kérdéseket általános emberiségi keresztényi és plitikai szempontokból behatóan boncolgatta. A főbb határozatok e következők: A breviarium hiányai pótolatni fognak. A munka alatti új rituale nemsokára megjelenik. A népműsők tartása ajánlatik, de az illető egyházak költségére. Az újdonszülöttek keresztelési könyve iktatásánál szülek törvényes házassága szigorúan lesz kipuhatolandó. A kettős házasságok, valamint katonai kötelelem alá tartozó legények összeadása, a fogárd völgyének ravasz-sága miatt meggátolható nem lévén; hogy a lelkeszt baj ne érje, minden emberileg elérhető óvatosság alkalmazandó nem ismert felek figyelmeztetésénél. A délutáni esketés nem ajánlatik, de megengedtetik. Egyforma katechizmusok alkalmazandók. A Szt. István Társulat megkerestetik, hogy a 4. osztályra való Bárány féle olvasókönyvet illir nyelven adja ki. Fölmerült egy kath. tanügyi szakközölny létesítésének óhajatos volta. Erre az egri „Népiskolai Tanügy” ajánlatott. Részünkről szintén jölesnek ismerjük e lapot; de másrészt tudjuk, hogy az helyi viszonyainkra se nem terjed, se nem terjedhet ki. Többet érne ha a „Kalocsai Néplap”, melynek ügyis jó nevelészek a szerkesztői, az egyházi tanhatóságok által támogatva, tisztán helyi érdekű tanügyi lappá alakulna át és minden tanítónak ingyen járna. Ha ez nem történik, akkor vidékünk speciális tankérdéseit mindörökre nyitlat maradnak s tanítói értekezleteink maradnak mindörökre ócska referáló fórumok, melyeken nem okul senki s melyekből csak egy-egy jó ebéd emléket viszik haza a jelenvoltak. A papi nyugdíjak káplánoknak 500, plébánosoknak 600 ftr. b. b. b. megállapítva, azoknak 800-1000 ftr. emelése kérelmettet. Miután ezt a jelen alap nem bírja, elhatározottat, hogy minden lelkes felszólítandó, hajlandó-e jövedelme 1% át e célra feláldozni? Ha erre 30 na-

pon belől mindünnen igenlő válasz érkezik, Óemja azt helyben hagyja s már 1884-1885 életbe lép az új nyugdíj-láb. A káplánoknak teljes életátalon kívül 300 ftr. b. megállapított fizetésébe a személyüket megillető stóla járuléka nem számítható be s amennyiben valamelyik így sem érné el a 300 ftr. b. az segélyért folyamodhatik. Meglepett bennünket az, hogy a katolicizmust oly közlelő s oly fájón érintő nazarénizmus kérdése, mely úgyszólván e megye fillokszerája, szóba sem került. Rebus bene gestis az éresek úr 69 teríték ebédet adott, mely alatt a pápára, a Felsőre, a magyar kormányra s paptársaira emelt poharat.

Egy művész mánás fiú mint jezsuita. Több tekintélyes fővárosi lapban, többek közt a „Pesti Napló”-ban is olvastam, hogy Almásy Miklós zongoraművész a Jézus-társaságra lépett és jelenleg tanulmányait a kalocsai rendházban (!) végzi, hol Dr. Haynald bíbornok-érsek rendeletére művészetében is gyakorolja magát. En ki elragadó művészi játékában szerencsés vagyok többször gyönyörködhetni. Irhatom, hogy e hírek legalább első része valótlan, amennyiben Almásy nem a jezsuita szerzetbe, hanem a kalocsai nagyobb papneveldebe lépett be, hol is jelenleg az 1. évi theologiát hallgatja. — Ifjú művésznök több évig volt tanítványa és pedig kitünő tanítványa hazánk büszkeségének a világhírű zongora-kingállyal Liszt Ferencnek. Játékával megfordult a legelölkelőbb hercegi, grófi, főúri családokban mindenütt igen fölkarolva; többször fölépített nyilvános hangversenyeken (Budapest, Kolozsváron etc.) mindannyiszor babérok aratva. (Bek.)

A Ferencsatorna gazdasági osztálya f. évi okt. hó 15-22-én több esatონamenti gátat fúkaszállás, szántás és juhlegeltetésre 1883. évi március hó 1-től 3 évre nyilvános árverés útján bére ad, melyre a vállalkozni kívánók 10% bányapénzzel 1 ellátva meghívotnak.

Herczenberger Sándor okt. hó 2-án nyitotta meg tánciskoláját, melyet a táncolni kedvelők figyelmébe ajánlunk.

Jankovacon dr. Holländer Adolf buzgólkodására tüzőtő egyesület alakult, melynek parancsnokságát is ő viseli. Követésre méltó példa.

Drakulics Gabor köz- és váltó ügyvéd, kir. törvényszéki bíró s Bács-Bodrog megye bizottsági tagja, szept. hó 25-én esti fél 9 órakor, élete 57-ik évében, hosszas betegség után elhunyt. Hült teteme szept. hó 27-én d. u. fél 4 órakor az összes itt levő tisztikar, egy nagyszámú közönség jelenlétében örök nyugalomra tetetett. Béke porai felett!

Beküldetett. A zombori kir. törvényszék f. é. szept. hó 9-én tartott r. ülésében kimondta hogy dr. Wiesel Jákó, az apatini plébánia hivatal által alaposan vádoltatott vallás háborítási vétség miatt, és nevezett orvost f. é. 3423. bftó számu végzésével vad alá is helyezte.

Közlekedési bajok.

Ismételten tetetett már e lap hasábjain panasz amiatt, hogy a bezdáni hajóállomáshoz vezető híd két álló esztendeje hasznavehetlen karban van s hogy e körülmény memyre gyöttri mindazokat, kiket dolguk arra járni paranosol.

Nem hoznók föl újra ezt az odiosus ügyet, ha a híd akár munka alatt volna, akár pedig természeti okokból késnek javítása. Hanem miután tudjuk, hogy az alispáni hivatal e híd helyreállítását iránt már régóta levelez a hozzájárulási arány megállapítása céljából az első es. kir. szab. dunagőzhajósággal budapesti üzletigazgatóságával; kénytelenek vagyunk ezen, a közlekedés-ügyünkre még mindig meddő levelezés közben a sokfelől hozzánk érkező hangos panaszoknak a következő indítványra szoritkozottan kifejezést adni.

Akárkié az a híd, akárki tartozik annak jó karban tartását eszközölni — az mellékes. Egy biztos tény konstataható: az, hogy azon hídnek így maradás a közlekedés óriási hátrányával jár; másrészt hogy az a mostani kényeszerű mázskálás a szállóháztól a hajóállomásig: először átveszt egy bürün a kanális túpartjára, ekkor egy félkilométer hosszú erdőbe érünk, melyben ha pápaszemet teszünk, se látjuk, mire volna egy lámpás. Kocsival a kiszálló helyhez közel menni világot sem lehet; 50 kr.—1 ftr. kell fizetni azoknak az élhmes vízi carberusoknak, akik a bolmit a vendéglőig föl szállítják, hogy kocsra lehessen rakni.

Alispán urunk — igen bölesen — azon kezdte szerves útépitési tervét, hogy először a világgözlekedési pontokat tette jó utakkal hozzáférhetőkké, mint pl. Bajmokon, Miiitiesen, Bogojeván, Futtakon; hát a szegény bezdáni állomás mit vétett, hogy ahhoz már két álló esztendeje nem lehet férni, kocsival sehogy, gyalog csak életveszéllyel?

A multkor egy úri nő, hogy eszeméjét a bürün — és milyen bürü az! — kellett átszállítania, csak-hogy el nem ajult. A kanális partján korlát ninc, lámpa ninc, útmutató ninc; csoda, hogy még eddig egy bajai részeges matrólégényen kívül más ember el nem vészett itt, a mulasztások áldozatául.

Hogy ez nem nagyítás, legjobban mutatja az, hogy máris Apatinba megy hajóra úlni aki csak teheti. De ez mellékes; a fő az, hogy akárki annak a rozoga hídnek a fentartója, azt sürgösen meg kell csináltatni s ha másképp nem lehet, pórral venni meg rajta az árát. Oly hídnek állania: rendőri botrány, s annak egy oly nagyforgalmú helyen, mint a bezdáni állomás, soká fenállnia nem szabad.

Fölmered az ember haja szála, ha megmondolja ezen esős napokban a szegény utasok életveszedelmét, mikor sárban, vízben, sötétben, éjjelről-éjjelre kénytelen ott a biztos halál torka fölött bürün botorkálni azért, mert egy híd rossz és a gazdája vonakodik azt megcsináltatni.

Kérjük azért minden közbajra rátekinő alispán urunkat, vessen véget ezen példátlan állapotnak a bezdáni hajóállomásnál.

Megyei tanítóársaimhoz.

Bács-Bodrog megyének rövid leírása, színes térképpel, a három lefolyt tanév alatt, számos magyar iskolában használtatott. Könyvecském szorosan véve a népiszkola harmadik osztályának áll szolgálatában. Az

első földra-
tása a mi-
nek kíván-
teltsége-
ki az éle-
eredt szü-
vezető kö-
Többi

határozta-
gyei néma-
leírast ne-
által is k-
célom.

Hisz-
zeti tulajd-
zafiak azo-
zatait, hoz-
mily exte-
hanem att-
tudomány-
rágását
tért nyit-
Söt azon-
nyelvre k-
tanítónak
szülőföld-
népek em-
sát, meg-
gyaragat-
tatni; ez-
fejleszté-
Akár-
csak 20 k-
dány jár-
összeget-
Mindemel-
ajánlom.

Ada.

Foly-
O-Szta-
lakos kor-
lakon ker-
golyó To-
falba üt-
után a be-
üldözbe
község la-
bisits Rad-
nem fogh-
közt nyen-
szándékú-
eselt, szob-
ugyan ekk-
gyújtva, e-
által tévü-
felakarják

Lyn-
ván, a
erkölcsi á-
tatott el-
pedig nem
hasznos k-
tenni, ha-
a hozzá
mint egy-
Jelly-

bujtogat-
tomas con-
tulajdoná-
el nem m-
csak azé-
ben a p-
társula-
szakol k-
is fordul-

Hiz-
s a nagy-
rendelet-
figyelmé-
szokott k-
nagyobb-
közölnök-
lél magas-
leket is a-
óket félre-
vényhato-
előálló es-
gyelméz-
értelméb-
véteit, k-
érték ala-

Mér-
sét fontol-
zelnünk,
eset adja-
tosító tár-
zól, azért
nak szép-
gárok köz-
Lyabisits
már rég-
ha a „m-
ezen ügy-
esetben
majd elő-

End-
denének.
Ó-Szta-
édes ál-
günkben,
az ügy-
nála bizi-
martalet-
tenik, ho-
csak azt,
Fur-
egy embe-

első földrajzi oktatás tananyagának nyelvezete, beosztása a ministeriális tanterv szerint a gyermek igényeinek kíván elég tenni. A tekintélyesebb községek egyes tehetségebb tanítói szintje meglehetősen emelkedik ki az életre kiható, s az iskolai rászükségéből eredt szülőföld, környék és megye megismertetésére vezető könyvecskének behozatalát, gyakorlati hasznát.

Több német tanművelő pályatársra elhatároztam magamat a nagyobb számban levő bácsmegeyi német tanművelő iskolák számára a megyei rövid leírást német nyelven is kiadni; gondolván, hogy ez által is használni fogok a tanügynek, mi egyedüli célom.

Hisz a tudomány nem egy nyelvhez kötött nemzeti tulajdon. Aztán örömmel tapasztaljuk a józan hazafiak azon meggyőződésének szó- és írásbeli nyilatkozatait, hogy a nemzeti nyelv virágzása nem attól függ, mily extensitással bír a német nyelv Magyarországon, hanem attól, mily intenzitással bírja emelni a hazafi és tudományos iparkodás a magyar nyelv és irodalom virágzását. Német nyelvre lefordított művecskéim gátlan tét nyit ez iparkodásnak megyénkben az iskolai téren. Sőt azon célból is bátorítottam könyvecskémet német nyelvre lefordítani, hogy az ügyes és lelkiismeretes tanítónak mintegy alkalmat nyujtsak a családhoz, a szülőföld és környékhez álló, ismeretes községek és népek emelkedettségét, iparát, szorgalmát, foglalkozását, megértésre igen könnyű rövidke mondatokban magyarázgatva, a gyermekekkel magyar nyelvre fordítani; ez által őket a magyar beszéd megértésére, kifejezésére szoktatni.

Ákár a magyar, akár a német, színes térképpel, csak 20 krajcár. Minden tíz példányra két tiszteletpéldány jár; emellett azoknak, kik postautalvánnyal az összegyet előre beküldik, a csomagot bérmentve küldöm. Mindezt a t. iskolai elöljáróság becses figyelmébe ajánlom.

Ada, okt. 1. 1882.

Erdik Tamás,
tanító

Vidéki csendélet.

(Ajánlja a rend barátainak figyelmébe.)

Folyó év szeptember hó 27-én este 1/2 8 órakor Ó-Sztrapár község felelős úri Drenity Józsa helybeli lakos koresmájába betérvén, alig hogy leültek, az ablakon keresztül egy lövés dördült be a szobába s a golyó Tomity Szava úrnak vállapockáját súrolva a falba ütődvén, a földre hullott. Ennek megtörténte után a ben levők rögtön az utcára futottak s a tettest üldözöbe vették; szaladásuk közben rá ösmervén a község legaljasabb és legelvetemültebb emberére Lyubisits Rádára. Dacára minden igyekezetüknek őt el nem foghatták, mivel egy udvarba beugorván a kertek közt nyomatlanul eltűnt. Eszerint tehát lakásán volt szándékuk őt megcsípni, de nevezett észre vévén a eszt, szobája ablakából lövésekkel fogadta őket — s ugyan ekkor szándékosan ablakainak függönyeit meggyújtva, elkezdett tüzet kiabálni, a szomszédságot ez által tévútra terelni igyekezvén, az örökre fogta, hogy felakarják őt gyújtani.

Lyubisits Ráda gyilkosság miatt 15 évig ült Ilván, a fegyintézetben tanúsított viselete és észlelt erkölcsi állapota felől a következő értesítés-el bocsátott el: a javulásnak legkisebb jelét sem adta és pedig nem azért mert talán butasága miatt a jó és hasznos erkölcsi eszméket nem lett volna képes magárára tenni, hanem azért, mivel határozott rosszaságánál fogva a hozzá intézett erkölcsi oktatásokat öntudatosan s mint egy tüntetőleg el fogadni nem akarta.

Jellemző tulajdonai a következők: Isten tagadás, bujtogatás, veszekedés, makiasság, durvaság és alatomos conspiratio fölébbvalói ellen. Az itt előhozott tulajdonairól hivatalos adatok nyomán győződve meg el nem mulasztottam tehát köztudomásra hozni már csak azért is, mert nevezett Ó-Sztrapár községében a „magyar francia általános biztosító társulat” ügynöke; számos biztosítási eseményeket ki a néptől, de számos szomorú következmények is fordulnak elő községünkben.

Hivatkozással a „Bácska” 40. számában közölt s a nagymélt. m. k. belügyminiszteriumnak azon körrendeletére, mely szerint felhívja a törvényhatóságok figyelmét arra, hogy a gyakori tüzesetek oka az is szokott lenni, hogy a biztosító társulatok ügynökei a nagyobb provisió elnyerése végett túlbecsüléseket eszközölnek, a biztosított tárgyak értékét a valódi értékénél magasabban veszik föl, a mely eljárás által a feleket is a biztosításra kívánják buzdítani, bár vele őket félre vezetik — a belügyminiszter felhívja a törvényhatóságokat, hogy az öngyújtogatás ily módon előálló csábja ellenében a helységbeli bírák útján figyelmeztessék a népet, hogy a kereskedelmi törvény értelmében a túl felbecsülés érték nélküli szerződésnek vétetik, mert a biztosító társulatok csak a tényleges érték alapján s a tényleges kárt térítik meg.

Már pedig ha Lyubisits Ráda ügynök jellemzését fontolóra vesszük, úgy sokat kell magunkban képeznünk, s így nem csoda, ha 1/4 év alatt 10—12 tüzesetet adja elő magát községünkben; mert habár a biztosító társulat ügynöke túlbecsüléseket nem is eszközöl, azért tüzesetek alkalmával mégis csinálhat magának szép provisiókat, különösen egyszerű falusi polgárok között; de ezt csak olyan ügynök teheti mint Lyubisits, kiből a lelkiismeret legutolsó szikrája is már rég kihavadt. Nagyon is kívánatos volna tehát, ha a „magyar francia biztosító társulat” ezen ügynökét leleplezett bben megösmerné, mert ebben esetben igen gyakori káresetbeli számlákkal leendő majd elfoglalva.

Ennek pedig a községi lakosok sem igen örvendének, hogy ily tevékeny tűzbiztosítási ügynök van Ó-Sztrapáron; mert egyrészt igen gyakran felveretnek edes álmukból tűz-vész miatt, (különös, hogy községünkben mindig éjjel van tűz) másrészt pedig, habár az ügynök úrtól való félelmükben házaiknak fedelét nála biztosították is, még se szeretnék ha az lángok martaléka lenne. Már pedig nálunk gyakran megtörténik, hogy ha akarja az ember, hanem akarja, egyszer csak azt veszi észre, hogy ég.

Furcsa dolog, különösen a mai korszakban, midőn egy embertől az egész falunak rettegni kell...

miért? erre is igen könnyű megfelelni. Lyubisits mióta Ilváról haza jött, a most említett tényen kívül több rendbeli gázságokat vitt véghez. Be is lett ezért fogva, de sajnos mihelyest kialudta magát börtönében, ismét haza bocsátották; így tehát nem igen akad oly kárzás ember, ki ellene, bár mit tesz is, vanusbodni merészelne.

Az itt előhozottáról a tekintetes 5 szivaci szolgabíróságnak is, a község elöljáróság által terjedelmes jelentés tétetvén, hiszem, hogy erőfeszítéséről ösmert szolgabíránk oda fog hatni, hogy már 3 napja Zomborban lappangó Lyubisits Rádának mielőbb kézre kerítsék s ha esetleg ismét hamarjába haza kerülne is a m. k. csendőrség szigorú felügyelete alá helyeztesse. Nemkülönböztetend, hogy az ily ügynöktől leendő megzabadosulást mielőbb igyekezzenek elérni, mert ha ily zavargásokkal a községi lakosság továbbra is zaklatatni engedtetnék, úgy ma-holnap a Rádai idejében kézre kerül második Maximál gyűlik meg a bajunk.

Ó-Sztrapáron, 1882. október 1.

Egy ó-sztrapári lakos.

Tanítói nyugdíj.

Hogy állunk az állami tanítói nyugdíjfizetéssel? E kérdésre a lefolyt 4—5 évben sok panaszos feleletet lehetett hallani. Tanulságos ám az ide vonatkozó adai két eset is; hol az öntudatos tanítói testület örömmel teljesíti ebbeli kötelezettségét, minden év közepén kezében tartja a befizetendő 5 frtot, dacára annak, soha sem sikerült kitudni, kinek fizessen. Egyszer az egyik, más-szor a másik jegyző kérte be; aztán egyik vagy másik pénztárnok követelte, volt eset, mikor megkérdézetés nélkül lefoglalták, mintha valaki ellenszegülni akart volna. Történt, hogy az adóhivatalbeli ellenőr elmozdított, kiderült, hogy a nyugdíj 3 évi illeték nem lett elszámolva, arról volt szó, ki tartozik a kárt megtéríteni, az adóhivatal újra kérte; — végre elszöktak a felhők, — aztán derűre borulva egy alkalmas fizetési könyvecskét kértünk, község útján az adóhivataltól „Nines utasítás” hallatszott a kegyelmes szó. Megkellett elégednünk az eddigi fonák eljárással, egy picke cédukkával; az első 17 frt 50 król nines is nyugtája senkinek, nem adott senki a további intézkedésig. — Folyó évben is a szerint június, július hónapban vártuk a felszólítást, semmi nesze. Meglepetésünkre a mult héten a szbirói adóvégrehajtó rögtön fizetésre szólított, készségeben benyújtott pénzünkre harmadnap az adóhivatal kiküld 1881. évről nyugtácskát, holott az illetéket a mult évben nyugta mellett a helybeli jegyzői hivatal vette fel. — Nem boszantó eljárás-e? — kitél származik a hiba? — Ha az önézetes, ha fizető kész embertől végrehajtás útján, végrehajtási költségek viselésével szedték be a fizetendő összeg, nem megszégyenítő tett-e ez a hatóság részéről? — Ez állítás igazságáról tanuskodik 8—9 tanító. Ki vádolható itt, kit sújt a bűn teljes súlyával nem tudjuk.

Erdik.

A MÉRLEZÉS.

Az emberi szellemnek alig van veszedelmesebb tulajdona a mérleznél. Ha valaki úgy érzi magát, mint Petőfi mondja: „Elmerengök gondolkodva gyakran, s nem tudom, hogy mi gondolatom van” akkor két lehetőséggel áll szemben. Ha érzékisége túlsúlyozza szellemiségét, ellustul s tunyaságában elvész é zrevételül. Ha szellemi tehetsége erős, kedélye gazdag, akkor mérleznia annak a jele, hogy bensejében valami eszme vajdásnak indult, mely, midőn megszélemlék, ha nem is világot felforgató tettet, de mindenesetre oly eszelekményt visz véghez, mely tágas köröket kellemes megszokottságukból felriaszt.

Hogy a mérleznél ellustalozás ne vezessen, a kiváló szellemi tehetség mellett kedvező körülmények is megkivánthatnak. Csak ha ezekkel találkozunk, csak akkor születik meg legbecesebb édes gyermeke, a meglepő tett, a feltűnő eszelekmény.

Ha létünk sajkája szüntelenül az élet zaján surran végig; ha pillangóként mulatságtól mulatsághoz röpködünk; ha csillapíthatlan mohósággal üzeledünk, kalmárkodunk, uszoráskodunk: akkor mentvük vagyunk ugyan azon mérleznél, mely a tunyasághoz vezet, de azon mérleznél sem jutunk, mely valami nevezetes eszelekmény szükséges előzménye. Lényünk java ily sürgés-forgás örvényébe süllyed és érzéki vágyaink, szenvedélyeink foszlányai ezen örvény gyűrűzésében eszevesztett gyorsasággal keringenek, míg a tönkrementés hullámai azok felett is összecsapnak, egyebet, pillanatnyi buboréknál egész létünköt hátra nem hagyván.

A mérleznél kedvező légköre a magány s abban az önmagába vonulás. A külvilágot és az éniüket képező belvilágot így háborítatlan összehasonlíthatjuk egymással; mindkettőt lassanként megtisztítjuk a fel fogásunk szerint benne található látszat, hiúság, visszáság gyomától s a benne megismert igazság nyomán mindkettőt megváltozzuk, egygyé olvasszuk, újja teremjük. Ez ama pont, hol a mérleznél éjjeli homálya oszladozni kezd, a tett hajnalá basad s a világos nap pal felé siet, mint tisztult akarat. Magabavonulásunk anyaméhe megreped s életerős gyermeke szemünk előtt áll. Vannak esetek, hol ezen változás váratlanul gyorsan történik, körülbelül oly formán, mint midőn a vilám káprázató cikázása széthasítja a zivatar sötét felhőjét s lángterembe meríti a láthatárt. E ponthoz külfelnyás által jut a mérleznél.

Azon mérleznél, mely nevezetes eszelekményhez nem vezet, közönségesnek, mely meglepő tettet szül, világhistoriainak nevezhető. Közönséges mérleznél a külön-cök, világhistoriai mérleznél általában azok, kik történelmi alakok, leginkább a bölcsészek, művészek, törvény- és vallás-alkotók. A historiai alakok rendszeren életük bizonyos szakán át mérleztak s midőn éber álmukból kijázanodtak, a tett síkjára léptek s vagy lassan és szívsón, vagy sietve és rohamosan nagy tetteket eszelekedtek.

A világhistoriai mérleznél életbeléptetett eszméje által végzetessé válhatik mind azokra nézve, kik emez eszme szolgálatába lépnek. Ily mérleznél egész országok és népek sorsát határozza meg — gyakran megmáshatatlanná. Átszivároga a nép vérebe s képez: s fentartja

annak jellemét; a legkésőbbi ivadékok sem bontakozhatnak ki karjaiból s ha a válság órája ütött, ép oly odaadással áldozatul esnek annak, mint mily odaadással elődei érte küzdöttek. Észlelhetni ezt napjainkban a mohamedánusoknál.

Mohamed világhistoriai méléző volt. Mint kereskedelmi inas, azaz mint tevelajtó, ifjú korában Mek-kából Damaszkusba járván, gyakran megfordult az arabiai pusztában s a beláthatlan fővényes sivatag, melynek egyformasága csak az oldala mellett levő karaván s az itt-ott található gyepszíget által szakított felbe, bő alkalmat szolgált mérleznél kifejlésére. Valahányszor tekintete végig haladt a kopár messzeségen, mindig ő magához tért vissza fárdatan; még az égboltozat szemlézése sem nyújtott üdítő pihenési pontot; innen is csak belvilágára utaltatott vissza. Így aztán mindazon tapasztalatait, melyeket utazásán gyűjtött, gondolataiban feldolgozta s tarka képzelti színyegyet készítet belőlök. Egyiptomban, Palestinában, Syriában számtalan sectákat talált s bár a vallás feladata, boldogítani a földi vándort, az embereket mindenütt csak nyomorúságnak, küzdelemnek alávette látta. Életök hasonlított a sivataghoz; mint itt az oáz, oly ritka amabban az öröm pillanata. Hogy legalább hitük miatt ne üldözék egymást, oly vallást törekedett kitalálni, mely képes ama cívakodó és eltörleendő vallásfeleketeket kielégíteni egyesíteni. Érezte, hogy a legtökéletesebb vallás sem bírja végképen elenyésztetni a földi bajokat, s így azon volt, hogy legalább a földöntúli lét, melyet az új vallás ígéri fog, a kilitásba helyezett örömeire nézve túlhaladja a többi vallások menyországot. De azon kérdést, hogy mik legyenek ezen örömök, mérleznél megoldani nem tudta. A megváltó, kívülről jövő megvilágítás még nem állott volt be.

Csak midőn 25 éves korában Lhadya, a gazdag és szép és mindenesetre nagyon erőlyes kereskedő özvegy asszony szolgálatába lépett s szíve annak szívével találkozott, csak akkor tudta meg Mohamed, mik legyenek a menyország legedesebb bájai. Lhadya lángoló szeme, édes heves ölése mondta meg neki, hogy a legnyomorultabb földi vándor kedvese karjai közt elfelejti élete összes nyomorát s ha ő vallásának menyországot ezen örömeikkel, melyek ott természetesen örökkévalók, ellátja, nem fog talákozni keleti ember, ki földi életét szívesen fel nem áldozná akármily harcban, csakhogy amaz ígért menyországba bevonulhasson. Így kel-tkezett a mohamedanizmus fő vagy alapdogmája: a szerelem dogma. A szerelem már sok bajt okozott a világon, de oly nagyot és borzasztót, mint a mohamed vallás által, még soha.

Jézus is oly dogmát választott vallásának alapjául, mely leginkább a szív érzelmét veszi igénybe, de ezen érzelen az érzékiségűl ment; ez a szellemi szeretet, mely nemcsak erős, szeplőtlen gondolkodást, hanem az önmegtartózkodás legnagyobb hősiességét követeli s így művelődésen, szellemi haladás-on, erkölcsi tökélyesedésen alapszik s a mérleznél csak annyiban veszi igénybe, a mennyire általa az ember azon meggyőződéshez jut, hogy a földi élet maradó örömeit már azért sem nyujthat, mert az egész lefolyásában nem egyéb mint fejlődés. Jézus tana alapján a menyország szünetnélküli előretörékvés által megközelíthető s így létesül a népek és emberek közt a kölesönös támogatás.

A mohamedanizmus végzetes ellenmondáson alapszik; alapdogmájában a menyországi élvezetekre utalja az embereket s mégis itt a földön létesítette a soknejűséget, mely nem engedi, hogy hívei a mérleznél kibontakozzanak, melybe a nők eszeszővényei által sodortatnak Kölesönös támogatást a haladás terén nem ismernek, Ki vallását nem veszi fel, az hitetlen s kipuhtitandó.

Mohamed így kezdte vallása terjesztését. Midőn tanítványai, hívei meglehetősen megsaporodtak, felhagyott a tanítással, sereget gyűjtött s minden ellenvetésre, mely vallás-ellen tétetett, a karddal válaszolt. Az arabiai zsidók, kik legmakacsabban ellenszegültek, térítésének első áldozatai lettek. Megerősített helyeit bevette, nagy számát lekoneoltatta, a többieket eladta.

Még a mohamedanizmus mérleznél rajongása ifjú erővel küzdött, győztes volt és hatalmas lett. De a világ örténelmi bignadt haladás túlhaladta, letiporta, most csak foszlányai léteznek s ezek még folyvást mérleznél; az id' jeleit megérteni nem tudják. Csodálkoznak, hogy ma csodák, melyeket az elévült mérleznél még mindig vár, nem történnek. A civilizációtól remegnek, mint rossz szellemtől. Szegény mohamedanusok! Profetájok világtörténelmi mérleznél náluk közönséges mérleznél fajúlt el, sírásójuk lett; el is temeti őket!

Erdik.

SUGÁRKA.

Beszély.

Jita Winteritz Ilma.

(Folytatás.)

A verőfényes nap aranymezével fedi a tisztás tért ott az erdő mélyében. Magas fasorok közt itt és amott fényzalagként táncol végig egy-egy meleg nap-sugár. A levelek megremegnek a langos fuvallatban s az ágak dalos lakói dicsénekükkel töltik meg az édes ilatú léget. — Közel a pázsit legsötétebb oldalán egész kék szőnyeg terül — a csevegő, szelid patak nefelejtessel lepett partja. — Mint szökellnek ezüst labjai, ed sbús, mela hangon mesélve a tündérek, nimfák, drászkok játékaikról. — Nem érti e hangokat minden közönséges halandó. — Ezt csak kiváltságos, lágyan hurozott, ábrándos lelkek hallják. — A többiek nem mond a patak semmit. De akit megáldottak az istenek ama búvadásnyal, mely képessé tesz megérteni a természet csodás nyilatkozatait; — az boldog, az több, mint boldog ember — az félisten! . . . Az a sötét fűrtű, halvány arcu magas ifju, aki ott a nefelejtsekből képezett virágnyágon piheneti tagjait, — azokkal a mély, szeliden ábrándos szemekkel a patak habjainak táncát szemlélve: — az tán érti, miről szólg a falevél, ha a szellő ingatja — érzi, miről beszélnek a csevegő habok ott lenn. — Ah! ő neki nem áldás többé — hanem gyötrelem az, hogy oly mélyen, oly világosan beletekintett a természet titkaiba. Mint árva

nagybátyja a plébános házában nőtt fel; gyermekkorából erős akarat és kiváló szellem mutatkoztak nála, mely tulajdonok a derék lelkész ügyes és buzgó irányítása által feltünően korán és rendkívül nagy mértékben képződtek. Sokat tanult, sokat gondolkodott. Fűrészte a természet titkait — s minél több oldalról világította meg szelleme annak szépségét — annál jobban imádta a mindenséget és teremtőt. Még tizenhatodik évét sem töltötte egészen, midőn már az orvostan hallgatói közt a külföld leghíresebb egyetemén leste tanárai ajkáról a tudomány ígét. Ezer meg ezer ifju közt kivívta magának a közbeesülést — s a nagy arányú erényei előtt meghajlott a világ minden pontjáról összesereglett tanuló-had. Fennkölt gondolkodásu, nemességű, érintetlen kedélyű — ilyen volt Barna Sándor, kinek egyszerű, plebeji hangzású neve el nem árulta, mily fényes lélek lakik ott ama szabad homlok mögött — De aki egyszer e szép metszetű, fénylő szemekbe tekintett — az megsejté a legnemesebb gondolatokat, s ha nem is szölkak a szabályos ajkak — el volt áruva, hogy a domboru mell alatt egy minden szép és jóért lelkesülni tudó szív érez. Most tanulmányai végén, előjárnál állott — s amit a külföldön tapasztalt, szerzett: — azt hazahozta hazája oltárára. Hazajött, hogy árnyékával óvja, gyümölcsével üdítse az édes földet, mely táplálta, nevelte önvérével, míg a kiesiny eseményéből erőteljes fáva lett. — Nem esábiták a nagyvilági babérokosorú, — drágább volt szívének a lelki megnyugvás édes jutalma; nem vakítá el a hírnév, melyet szerzhetne a külföldön; — egy érzelmet vont, ragadta magával: a hála, a kötelességérzet, mellyel hazájának tartozott. — Orvos volt, s mint ilyen jöttevéje a falunak — s a vidéknek, mely őt növekedni látta, melynek minden talpalatnyi földje, minden fűszála kedves, drága emlék volt létünt gyermekkorából.

Számítás is volt e dologban; biztos lehetett benne, hogy jó bátyja és annak gyámleánya el fogják halmozni gyöngédségükkel. Itt majd csendes elvonultságban működik közre az emberiség jólétének előmozdításában — s ha majd később egy derék magyar leányt, valamely tehetősebb gazda gyermekét élettársul nyeri: földi pályáját patriarcalis egyszerűségben futtatja meg. — Mint tervez a halandó; hogy fönja be magát rövidlátó eszének pokkálójába! — Nem tudja, — vagy feleli — hogy egy hatalmas kéz intézi sorunkat, — akinek nagyobb céljai lehetnek — s tön épen minket választ szerencsétlen eszközül ezen célok létesítésére. — Az ő pástorlátét is csakhamar megirigyelték az istenek! — Egy napon a kastélyba hívták. Beteg volt az agy Fenyvessy. Az orvost bevezették a hálóterembe, s midőn kérésére félrevonta a szolga az ablakok sötétzöld selyemfüggönyeit: — szemei me a halvány, eszméletlen férfire estek, — hanem mélyen belevillámolt tak ama tiúdrú, rejtélyes szemesillagokba, melyek a beteg mellett álló majdnem földöntúli szépségű leány összehajló szemöldöi alól hidegen, kérdőleg néztek fel rá. — Sándor nem volt gyulekony anyagból alkotva. Páris syrnéjének ezen esábjá, Németország nehezen hódítható szépségei, — Olaszhon távverü leányai — még csak hevesebb liktetésbe sem hozták véret. — Sohasem tudta megérteni ifjútársai kalandszomját, szerelmi bánatát, kétségbeesését. — Nem mosolygott, nem gúnyolódott e tárgy fölött — de még nem hitt a szerelemben. Gyakran ha barátait égni, epedni, öröngöni látta női bajakért — aggódva kérdé önmagától: „Lesz-e én is ilyen?! fogok e én is szeretni?!“ — Bizott benne, remélte, hogy nem. De annyit sejtett, hogyha egykor eljö szívére a szerelem tavasza, annak más virága lesz, mit amelyeket mások a szerelem szent nevéne neveznek!

Midőn Sugárkát először látta, mint fényes meteor csapott lekébe a nyilvánulás! „Ez ő!“ — kiáltá szíve legmélyében egy hang, melynek dörög szavára érzelmei tengerré nőttek, s e tenger vést zúgó habjait egy perc alatt soha nem ismert szenvedélyek orkányai dagaszták! — A beteg visszanyerte egészségét. — orvosa biztos keze visszarántotta a halál küszöbéről. — Az orvos beteggé lett — Sugárka közönetül nyújtott kézzel a belesodorta az orvult vágyak örvényébe! ... Egy menedéke volt csak! A vasakarat, mely eddig soha sem hagyta el. Megparanosuló szívének: „Te hallgass — mert itt én vagyok az ur!“ — S a szív nem mert mozdulni ott benn sötét házában. — Tovább tanult, tovább kutatott; — a tudomány édes pihenője lett, melyen, mint gyermek nyugágyán, felelte percekre kinyit — Odamenekült az erdő mélyébe könyvével — s leheverve a nyíló emlényekre nézte nézte az égszínű szírmok mirádját: — oh, hogy tudott volna hát feledni, — ahol minden pincny virágkehely örök emlékeztetés volt. — „Ne felejtés!“ — „Soha, soha!“ sóhajtá — s a kis virágokba rejté égő arcát. — Milyen meleg haramtot talált aztán rajtok! — Föltekintett a magas fa sudarára. Ott a sűrű lombátorban elrejtve egy árva csalogány olyan szívrepesztőn, olyan édesen-tájon csattogtatá hosszúra nyújtott panaszhangját. — Oh, miér: kelle neki ezt a vágyteljes, szerelimbűtől áradó dalt oly mélyen átérteni?!

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.*)

Válasz a „Zombor és Vidéké“-nek.

A „Zombor és Vidéké“ 73. számában a hírlapi hirdetmények közzététele, illetőleg a hírlapok kijelölése tárgyában a helybeli bír. végrehajtók ellen megjelent alaptalan rágalmakra válaszolva, nem mulasztatjuk el mindenkéltűt az 1881. évi LX. t. c. 102. §-át a tudatlanságában rágalalmazó cikkiróval megismertetni s neki megmagyarázni.

Sajnos, hogy cikkiró a végrehajtási törvény ama szakaszát, mely azt határozza, hogy a felek jogosítva vannak a hirdetményt bármely lapba saját költségükön közhírré tenni, mely végből a bíróság vagy a bírói kiküldött a hirdetmény egy példányát jelentkezésük esetén kiadni is köteles: jobban meg nem értette és annak végpontját át nem olvasta, mely ugyancsak ezen, a felek által közzétett hirdetmények hatályát az arve-

* Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget szerk.

resre nézve befolyástalannak nyilváníja és egyedül a bíróság vagy a bírói kiküldött által kijelölt lapban közzétett hirdetményt tekinti befolyásosnak az arveres hatályára.

Már pedig minden emberséges bírói végrehajtó, ha már a fél számlájára hirdetést közölnie kell, ezt azon lapban fogja kiadni, amely az árverést szenvedő érdekeit a nagyobb körű köztudomásra juttatás által jobban biztosítja. És hogy két magyar lapnak közül nem a „Z. és V.“-nek van nagyobb közönsége, azt bizonyára ömaga is tudja.

Ha cikkiró figyelembe veszi az idézett szakasz azon rendelkezését, hogy a törvény a szükséges egy szeri hirdetőnél a feleknek választási jogot nem adott s nem is adhatott már azért sem, mert ha a kereső fél a végre ajtást szenvedő féllel egyszerre a bíróság s illette annak kiküldöttje előtt oly nyilatkozatot tenne, mely szerint az egyik az egyik lapot, a másik pedig a másik lapot jelölne ki, mindkettő kérelme nem volna teljesíthető: be kell látnia, hogy a hirdetményeknek hivatalos meghirdetésére vonatkozó kijelölési jog nem a feleket, hanem a bíróságot, illetve annak kiküldöttjét illeti.

Említi cikkiró azon körülményt is, hogy több ügyvéd nyilatkozatát bírja arra nézve, hogy hirdetményeknek a „Zombor és Vidéké“-ben leendő közzététele a végrehajtóknak meghagyták. Ezen állítása azonban kerekén hazugnak nyilváníthatjuk már azért is, mert még elgondolni sem lehet, hogy zombori ügyvédek a képződés azon fokát érték volna el, hogy a bíróságnak vagy azok kiküldöttjeinek meghagyásokat osztogatni s nem pedig kérélmeket vagy kívánalmakat előadni jogosítva volnának.

Jóllehet, hogy az ügyvédek között is találkozott eddig egy, ki elképzelt szellemi nagyságában a cikkiró előtt ilyféle nyilatkozattal lépett fel, de ezen egynek szavai még nem jogosítják fel cikkirót, hogy több zombori ügyvédet is gyanúsítson ilyféle fellengző képzelődéssel.

A cikkiró azon kérdésére, hogy vajjon mi bírta rá a helybeli végrehajtókra a „Zombor és Vidéké“ c. hírlap örökös mellőzésére, arra csak annyit válaszolhatunk, hogy minden jóra való tisztviselő eljűljőri példát követi s mint hogy még eddig egyetlen egy, a bíróság által kibocsájtott hirdetményt se olvastak a most címzett lapban, azért az általuk kibocsájtott hirdetményeket nem a „Zombor és Vidéké“-ben, hanem a „Bácska“-ban tették és teszik közzé.

Hogy összejátszás, előleges megbeszélés vagy gesztelés nem fogott fenn, arra nézve kellő meggyőződést szerzhetett a „Zombor és Vidéké“ laptulajdonosok egyik tarstaggja, ki eféle gesztelési szandekkel tett ajánlatával kerekén elutasított.

De csak való marad a német közmondás: „Wie der Schein ist, so denkt er.“

A cikkiró szavaival élve: iparkodjék a „Zombor és Vidéké“ című lap jogos érdekeit továbbra is megóvni, de a csupán kenyérligységéből származott alaptalan rágalmakkal többé ne képzéljen magának kénszer útján jövőt és existenciát biztosítani, illetve kiküldölni

A zombori bír. járásbírosági végrehajtók.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Bácska“ mult számában „Egy szelences külvárosi apa“ aláírással ellátott cikk végén e szavak olvashatók:

„Csupán csak azt kell még csodálni, miként lehetett ily zulu kafferés határozatot keresztül hajtani a mi apát-plébánosunk, és ez időbeli iskolászeki elnök ur vezetése alatt stb.“

Mindennemű félreértések elkerülése céljából kérem szives tudomásul venni, hogy én július havában távol voltam, s így ama hírhedt határozat nem az én vezetésem alatt, hanem tudtomon kívül és hozzájárulásom nélkül hozott. — Különben is — bár az iskolászeknek én volnék a törvényes elnöke, — mindazáltal annak jelenlegi vezeregységéi, és iskolaiügynök egyedüli intezői Molnár István nyug. törvényszéki bíró és Mihályi János megyei főügyész urak; következőkép valamint a helyes intézkedésekért a dícsőség és érdem, — úgy minden „zulu-kafferés“ megállapodást sújtó rozslás, vagy azzal járó felelősség kizárólag csak a nevezett urakat illetheti.

Zombor, 1882. szept. 30.

Kiváló tisztelettel
Ejér Gyula,
apát-plébános.

Tekintetes szerkesztő ur!

„Bácska“ becses lapjának hasábjain f. é. július-augusztus havi számaiban az akkor még üresedésben levő szenttamási plébán a betöltése iránt két vélemény jelent meg, melyek azon alaptalan gyanút keltették a főt. megyei papság egy részében, mintha azokat én — a nevezett plébánia javadalmra egyik pályázó, bocsáttottam volna a nyilvánosság elé, részemre biztosítandó előny céljából. Ezen téves hiedelmet kiigazítandó, ünneplésesen jelentem ki, miszerént a hivatali közlemények se tudtom, se akaratom se beleegyezésennel nem történtek. Sőt más lapoknak erre irányuló hasonnemű közleményeiben sincs semminemű részességem.

Inné mély tisztelettel kérem a főt. megyei papságot, miszerint éljen azon meggyőződésben, hogy valamint tudom, úgy érzem is a magyar becsületesség mivoltát mint bárki más, hogy az alattomos s megbélyegző akár vadaskodás, akár titkos, s szennyes irkálások, minők ilyen alkalmakkor rendszeren előfordulni szoktak, jellemem egyenességével összeférhetlenek. Az igazság és nyíltság érzete oly sajátságom, hogy ezek bátor kimondásában sem magasság és mélység, sem hatalom és fenyegető erő nem gátolhat; noha örökségképen tapasztalom, s bár tapasztaljam a magyar közmondás nehéz, és fájós következményeit: mondj igazat, betörök a fejed; gyarló személyem nevének elhallgatása

mellett a titkolódzásnak végre is elernyedő leple alá soha sem fogok, mint sok má ok gyáván, elrejtőzni.

Balassy István,
csanádi plébános.

(Becsület szóval erősíthetjük, hogy a nyilatkozó ur e lapba egy két év előtt megjelent versen kívül soha egy árva betűt se írt, se tudtukkal nem íratott. Szerk.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Egy izgalmas jelenetről térek haza s ragadom tollamat, hogy azt amennyire érzékenyen bántott kedélyhangulatom megengedje becses lapok számára leírjam.

A hitközségi képviselőtestület 1880 ik évben egyik gyűlésbe hívatott, melyben a kerületi anyakönyvek vezetésével oly föltétel alatt bízott meg, hogy én azokat mindaddig míg önálló rabbit fog választani, csupán a bizonyítványok s beiktatások után járó díjakért vezessem.

Utóbbi idő óta — miután Habermann Dávid hitközségi elnökkel nem akarok érintkezésbe jönni, a kiadott bizonyítványokat átteszem a községi Előjáróság-hoz, mely azokat pecsételés végett a zsidó elnöknek (kár, hogy e nevet viseli) kézbesíteni szokta.

Ezen jóra való egyéniség — habár eddig még soha sem tette — elment a jegyzői hivatalba azon panasszal, hogy ő a pecsétet addig nem teszi a bizonyítványokra, míg azokat az anyakönyvekkel össze nem hasonlítja.

Ma kiadtam egy halotti bizonyítványt a majsai előjáróság számára hivatalos használat végett. Jegyző ur tehát Habermann kérelmére beidézt s felhívott, hogy az anyakönyveket megtekintés végett azonnal hozzam be. Midőn távozni akartam, az elnök karomon ragadott s a jegyzői hivatalból kilódtani akart. Midőn jegyző urat, ezen vakmerő tettlegességért interpelláltam, az elnököt rendentasította s én az anyakönyvekért siettem. Visszatértem alkalmával félve ez utonállótól, felkértem egy esküdött, hogy kíséren a jegyzői hivatalba. Jegyző úrnak a tanácsteremben lévő dolga, nem volt ez alkalommal jelen. Távollétét az elnök ismét egy páratlan kihágás elkövetésére használta fel. Ugyanis rém rohant, a halotti anyakönyvet kezemből erőszakkal kitépte s azzal ütlegezni akart. Esküdöt ur és Sommer irnok ur ezen jelenetnek tértelen tanui lévén, kénytelen voltam botommal védő posztót elfoglalni, melylyel azonban hozzá nem nyultam, hanem besiettem a tanácsterembe s interpelláltam a bíró urat, vajjon ily utcai betyárhoz illő magaviseletet a község házában szólanul eltű? Interpellációm azonban eredménytelenül maradt Tanácsos tehát, hogy a község-házába ha beidéztünk, magunkat tisztességes furkós bottal ellásuk.

Az elnök, azon biztos hitben élt, hogy most valami csalásra akad. Midőn jegyző ur az anyakönyvet a bizonyítványval összehasonlította szóról szóra mindent rendben talált s felhívta az elnököt, hogy a pecsétet haladéktalanul reá nyomja.

Elnök uram (e nevet is csak financiai használat végett viseli) felkérte a jegyző urat, hogy mindaddig míg a szolgabíró ural az anyakönyvek elvétele érdekében értekezni nem fog, az átadott halotti anyakönyvet hivatalában visszatartsa. Midőn ezen erőszakoskodásért jegyző ur részéről ismételtlen s utóljára rendentasítottatott, letűzve távozott a község-házától. Ez ügyet áttettem a tekintetes megyei közigazgatási bizottsághoz, mely a község házában megszenteltelenségét, valamint a személyemen elkövetett tettlegességet bizonyára nem fogja büntetés nélkül hagyni.

Hitközségünk még sem szígyenli magát ily piszkos sőpredéket elnökéül vallani, holott vannak kebelében elegendő számmal olyan egyének, a kik méltók ez állás betöltésére? A kaszinó és képviselőtestület még mindig szemet hunynak s fület dugnak ily jogtalan eljárások láta és hallatára?

Jankovác, 1882. szept. 28.

Tisztelettel
Bergl Emil.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nandor.

HIRDETÉSEK.

1665. szám.
I. 1882.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulirt község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Nemes-Militics község tulajdonához tartozó **korcsmáltatási jogok** 1883. évi január hó 1-ső napjától számított három egymás után következő évekre **f. é. október hó 22-én d. u. 3 órakor** Nemes Militics község-házánál megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fognak adni.

A bérletre vonatkozó feltételek a jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Kelt Nemes Militicsen, 1882. október 1-én.
Kaich József s. k. **Ivánkovich Fülöp** s. k.
jegyző. 3-1 kapitány.

Hirdetmény.

Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik; miszerént az összes csárdákban **italmérési jog** 1883-ik évi január 1-től kezdve, három évre, — f. é. október hó 6-án a városháza kis termében reggeli 9 órakor tartandó árverés útján bérbeadni fog.

Zombor, 1882. évi szeptember 22.

Vukicsevics Péter
tanácsnok.

tetik, r
nak ör
10%-áv
frtot m
terjedő
frtot m
tőke u
ügy az
minden
alapján
gasabó

Tétel szám	
1	Dav
2	Szó
3	
4	
5	Río
6	Szó
7	
8	Bez
9	Bez
10	Bez
11	Bez
12	Bez
13	Bez
14	Ka
15	
16	Ba
17	Ba
18	Sz
19	
20	
21	
22	Sz
23	Be
24	
25	
26	
27	
28	Ko

62. szám.
Végr. 1882

Alul
e. 102. §
hódsági
végzése
ára ifj S
420 frt 20
napjától s
34 frt 10
elégítési
890 frtra
9 éves ka
vastengely
kereszt és
árverés út
Mely
dést rend
vukován,
tóber hó
tűzetik és
jegyzéssel
ezen árve
mében a l
fognak.
Az
évi LX. t
rint lesz i
Kelt

Csókás Flórián

szijgyártó Zomborban, (Jakobcsics Mihály úr házában.)

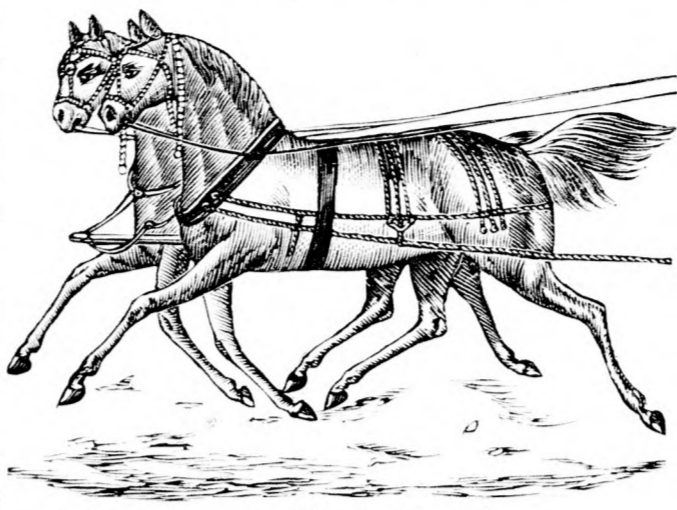
Tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy üzletemben mindennemű **lőszerszám, lovagló- és vadászeszközök, lókefék, hajtó- és lovagló ostorok,** továbbá **mindenféle nyergek, kocsikefék** és igen finom **bőr-fénymáz** a legutányosabb árak mellett kaphatók.

Ajánlatomul vagyok bátor felemlíteni, miszerint gyártmányaimból a következő nagyb. úri vevőknek volt szerencsém szolgálhatni:

Dr. Pávlovits Simon, Falcione Gusztáv, Dr. Stojkovits Péter, Preszly János, Dr. Spitzer Mór, Gaál János, Ertl János, Vujevics Zakár, Gteller Ernő stb. stb.

Műhelyemben minden szijgyártó munka igen olcsó árak mellett készíttetik, kérem tehát a n. é. közönséget engem b. megrendeléseivel megbízni, miután azon lesznek, hogy minden megbízásnak a legnagyobb pontossággal eleget tegyek

Teljes tisztelettel

Csókás Flórián.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

legtisztább egyénes

SAVANYU-KÜT

legjobb Asztali-és üdítő ital,

kitűnő hatásának bizonyult köhögéskor, gége bajoknál, gyomor-és hólyag hurutnál.

ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).

Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Csak az a valódi, melynek cim'apja és áruszólása a mellékelt felirattal megegyező, azért különös figyelemre méltandó.

40-30

MATTONI'S
GIESSHÜBLER

4264. és 4265. sz.
k. ü. 1882.

Árlejtés.

A zombori kir. ügyészség f. ügyelete alatt álló zombori kir. törvényszéki fogház s ideiglenes börtön, az apathini, hódvári és kulai kir. járásbírói fogházak és a szántai rabmunkaházban elhelyezett rabok s foglyok 1883 évi élelmezésének biztosítására f. évi október hó 15-én d. e. 9 órakor a zombori kir. ügyészség hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokat egybekötött árlejtés fog tartatni.

Az árlejtés mindenek előtt a fennebb elsorolt letartóztatási helyek együttes — kellő eredmény el nem érése esetén egyenkénti — élelmezésének bérbe adására irányulandó.

Bánatpénz az összes fogházak együttes élelmezésének vállalkozásánál 775 frt, külön a zombori kir. törvényszéki fogház és ideiglenes börtönnél 500 frt, az apathini, hódvári és kulai kir. járásbírói fogházaknál egyenként 25-25 frt, végül a szántai rabmunkaházánál 200 frt.

Az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a zombori kir. ügyészségnél s fennebb megnevezett kir. járásbíróknál megtekinthetők.

Felhívatom a vállalkozni óhajtok, miszerint: szabályszerűen felszerelt, bélégezett s bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat az árlejtési határidőig a zombori kir. ügyészségnek címezve nyújtsák be, esetleg a szóbeli árlejtésnél személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg.

Kelt Zomborban a kir. ügyészségnél 1882 évi szeptember hó 16 ik napján.

3-2.

Dobák Béla
Királyi ügyész.

Teljesen új fűszer-állványok vagy azok egyes részei, fiókokkal vagy azok nélkül, valamint egy **ti-zedes mérleg** is jutányos áron kaphatók. — Közelebbi értesítést ad **Sztanojevits Simon Zomborban.**

3-2

Valódi

ORVOSI MALAGA-SECT

A klosterneuburgi csász. kir. borkisleteli állomás vegy-elemzése szerint

Kitűnő jó, valódi malaga, mint kitűnő erősítő-szer **elerőtlenedett betegek, üdülők, gyermekek** stb. számára, a **vérszegénység** és **gyomorgyengeség** ellen legkitűnőbb hatású. $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ eredeti palackokban s **törvényesen bejegyzett védjegy** alatt a

VINADOR SPANYOL BORKERESKEDÉSNEK

BÉCS HAMBURG

fr. 2.50 és fr. 1.30 eredeti árak mellett 6-3

Kapható: Sauerborn Károly gyógyszerárán Zomborban.

Alulírott ezennel közhírré teszem, hogy a zombori határon Bility és Obzir pusztán, közel a nemesiliticsi vaspálya állomáshoz fekvő 412 kat. hold földet épületekkel, barom, gabona és vetéssel együtt, vagy a nélkül, szabadkézből eladni, vagy több évekre bérbe adni szándékozom.

3-1

Zombor, 1882. szept. 26.

Georgijevits János özvegye.

Nagy választékú raktár fűszeres, norinbergi és rövid-árucikkben.

Ajánlom a megyei gazdasági egyesület tavali kiállításán is kitüntetett

saját gyártmányú ECETSZESZEMET

a t. gazdasszonyok figyelmébe.

Boltomban mutathatok *két éves ugorkát és paprikát,* mely ecetem kitűnő minőségéről tanuskodik.

Háromszoros ecetszesznek literje 12 kr. Ebből egy liter kétannyi vízzel föleresztve, a legjobb tartós ecetet adja.

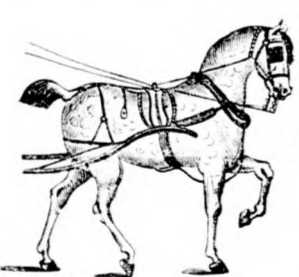
Ecetnek literje 5 kr.

ENGEL ADOLF,

kereskedő az „Elefánt” szálló átellenében.

Nagy választék mindennemű kézi kosarakban, olcsó árak mellett.

Nagy választékú raktár fűszeres, norinbergi és rövidáru-cikkben.

KLAPKA JÁNOS

szij-, nyereggyártó, bőrdobos | Riemer, Sattler und Taschen

BUDAPEST

VIII. külső statió-utca 3. | VIII. aussere Stationsgasse 3.
a Józsefvárosi templom mellett. | nächst der Josefstädter Kirche.

Ajánlja a nagyérdemű közönségnek gazdagon felszerelt raktárából: mindennemű lőszerszámait, lovagló-, uti- és vadászeszközöket, ló-pokróc, ló- és kocsikefék, lovakarok, özbőrök, szivacsok, sarkantyúk, érc-zablak, szánszerszám-csengők, hajtó- s lovagló-ostorok minden nemeit, azonkívül a

legfinomabb bőrlakk

is kapható s általában minden a legjutányosabb áron.

Alulírottak a legjobb hírnévben, és a 40 év óta fenálló néhai

POPITS ISTVÁN

„fűszer- és gyarmatárú-kereskedését” Zomborban

átvettük. Iparkodásunk oda irányul, ezen üzlet nagybecsű hírnevét továbbra is fenntartani, a minek fenállása óta szakadatlanul örvendett. — ennek folytán azon kellems reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy az jövőre névze is azon bizalomban részesülend, a melyben mai napig általánosan részesült.

Bátorkodunk azért düstartalmú **áru-raktárunkat,** mindennemű **fűszer- és gyarmatárúinkat,** idei töltésű **ásványvizeinket,** bel- és **külföldi borainkat** sat. lehetőleg **olcsó árakon** ajánlani.

Kiváló tisztelettel

HRABOVSKY és SZTRILICH.

10-6